

Ez a legolesőbb árúhely.

Karlsbadi porcellán.

A DRESSLER J.-féle porcellán-gyárból

különösen ajánlandó:

Ebéd-készlet 6 személyre	11 frttól 50 frtig	Thea-készlet 6 személyre	4.50 frttól 15 ft.
" " " 12 " "	20 " 50 "	" " " 12 " "	6 " 35 "
" " " gazdag aranyzással	40 " 250 "	Röggeliző kávéra a theára 1 és 2	
Kávé-készlet 6 személyre	3.50 " 12 "	személyre Platteau-val vagy a	
" " " " "	5 " 30 "	nélkül	2 " 25 "

Konyha-edény porcellánból vagy Chamot-földből minden nagyságban és alakban a legol-
esőbb árakon; továbbá mindennemű porcellán-tárgy.

A fraktár van:

Pesten,

Bálvány-utca, a Mocsonyi-féle házban 1. sz. alatt.

Vidéki megrendelések az árak utánvétele mellett a legpontosabban intézettek el.

Bálvány-utca, a Mocsonyi-féle házban 1-ső szám. 724 (10-17)

WALSER FERENCZ harangöntő,

nagy kereszt-utca 3-ik szám alatt
PESTEN.

ajánlja magát a t. cz. közönség és érdemes községek tetszés
szerinti nagysága s tisztá egész összehangzatu

HARANGOK,

Szabadalmazott vasalap legújabb
szerkezetű.

valamint a legújabb szerkezetű

A fakalap vagy a régiebb szerkezetű
korona

tűzi-fecskendők készítésére.

Az én találmányom módja szerint megújított és a magas kopmány által szabadalmazott öntött-vas kalappal ellátott haran-
gok a legnagyobb előnyt nyújtják, mert koronájuk, azaz kalappjuk fordítható és így a harang nyelvének felállítás helyét megváltoztat-
hatván a harang megrepedése lehetetlen s legnagyobb tartóssága biztosított, azonkívül az újonnan szerkesztett és szabadalma-
zolt surlódáment persely által, mely igen könnyen fordul, a harangosás is igen kevés erőt igényel; továbbá a torony szilárdságát
sem rongálja, mert könnyű forgása által a haranglábat legkevésbé sem ingatja meg. Az így módon felszerelt harangot tökéletesen
kilődtetni lehet, mely által a hang is egészen kitűnő, s így teljes hangját és erejét éri el; minden zavart hang és az oly tiszta
kengás pedig, mely tökéletesen ki nem lödhető harangoknál előfordulni szokott, teljesen elmarad. 726 (2-12)

RÖCK ISTVÁN PESTEN,

ajánlja

gépgyárból (soroksári-utca 2. sz.)

tisztogató és zsákolóval ellátott

hordozható cséplőgépeit

e mellett

6 lovas hordozható hajtóművel, mely szintén új szerkezetű 2 lóerejénél könnyebb járatu,
végre

Hentzmann-féle, amerikai cséplő-gépeit

1, 2, 3, 4, 6 lóerővel; mindenféle nagyságú szecsakavágó-gépeit, kéz- és lóerőre; különféle nagy-
ságu repavágóit, kukoriczamorzsolóit, ekéit, boronáit, bor-sajtóit, sódarait, vala-
mint ló- és gőzerőre alkalmazott örlőmalmait; minden nagyságú fekvőgőzgepeit mozdonyait
és vízszivattyuit. Gyártmányainak jósága s tartósságáért kezeskedik.

731 (6-6)

RÖCK ISTVÁN, gyártulajdonos.

A nehézkor gyógyítható!

Egy utasítvány, mely szerint a ne-
hezkor, (kóros-göresök), egy nem
gyógyszeres egyetemes egészségi
gyógyszer által a legrövidebb idő alatt
gyökeresen meggyógyítható. Duante
F. A. gyáros kiadva (Waren-
dorf) Westfaliában, több kitüntetési
diplomák stb. tulajdonosa, — mely
egyszersmind számtalan, részben hiva-
talanon megállapított, illetőleg esküleg
megerősített csaknem Európa összes
államaiból, ugyszinté Amerika és Ázsiá-
ból stb. — annak szerencsés és sikeres
gyógyításáról szóló bizonyítványokat s
elismert okiratokat tartalmaz.

Közvetlen bérmentes megrendelésre
a kiadó által ingyértis bérmentesen kü-
ldetik meg. 741 (1-3)

Hatodik kiadás

(magyar nyelven harmadik).

A nemi élet titkai s veszélyei.

Értekezések a nemzés és nemi be-
tegségekről, az utóbbiak öv- és gyógy-
módjaival. 616 (10-12)

Függelékkel a bajaköri ragályzáról
és Dr. Rodet, lyoni orvos
ragályelleni legbiztosb öv-
szeréről.

A férfi és női ivarszerek bonczfani ábrával.
Ára: 1 ujforint.

Postán megküldve 10 krral több
utánvétellel 40 krral több.

Megrendelhető szerzőtől következő
ozim alatt:

Dr. Eiber V. P.

Pesten, József-utca 66-ik számú
saját házában.

Sir Antal,

bortermesztő.

Egri szőlővesszők.

100 darab gyökeres hék faj 1 ft. 20 kr. Sima 100-a 40 kr.
100 darab gyökeres fehér faj 2 ft. 50 kr. Sima 100-a 50 kr.
Mintán e ned ves től a jövő tavaszi ültetvényekre igen jó befolyással
bírand, ajánlom e váltókat szőlők telepítésére.
Megrendeléseket kérem vagy egyenesen hozzám, vagy
Liedemann J. S. Frigyes pesti magkereskedő urhoz címezni, ki is
pontos és szabatos kiszámlátástért kezeskedom.
Eger, február hó 18-án 1870.
744 (1-8)

Eladó birtok.

Pestmegye pusztapéteri
határában 53-54 osztályo-
zott hold területű, tagosított
fekvő birtok szabadkészből el-
adó. — A venni szándékozó
teljes alku egységre léphet
személyesen vagy levél ál-
tal: t. Kún Ábrahám urral,
Borsodmegye levéltárnokával,
mint családi megbizottal Mis-
kolczon (a megyeházban). —
P. Gy. 737 (2-2)

Pest, márczius 6-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politkai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politkai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyzer hasábjott petit sor, vagy annak helye, egyszeri iktatásnál 10 krajczárba; háromsor- vagy
többesori iktatásnál csak 7 krajczárba számítottak. — Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad Bécsben: Oppelik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. —
Bélyeg-díj, külön minden iktatás után 30 krajczár.

Herzen Sándor.

(1816-1870.)

Január 24-kén halt meg Párisban a híres orosz kivándorlott, Herzen Sándor; egyike azon férfiaknak, kik résztint az átküzdött forradalmak, részint a hazájokban uralkodó kormányrendszerek elleni gyűlölet folytán, kényszerű vagy önkéntes száműzetésben, idegen földön élik le életüket s találják sirjokát. Mazzini, Hugo Viktor, Heine, Kossuth s számosan alkotják e száműzöttek koszoruját, melynek egyik kitűnő tagja Herzen Sándor az orosz publicista volt, ki még 1847-ben végkép lerázva saruiól hazája földének porát, azóta először Olaszországban, majd a februári forradalom lefolyta alatt a juniusi napokig Franciaországban élt, 1849-ben pedig Londonba tette át lakását s csak halni jött Párisba.

Herzen Sándor 1816-ban született, orosz atyától, de német anyától, Moszkában, s szellemi alkataba eredete mindkét elemét teljes mértékben fölvette. Kora ifjúságában kitűntette már jel-
leme mindkét oldalát, a valódi orosz szellemet erkölcsében s nemzete és faja iránti lelkesült ragaszkodásában, és a német kitarthatóságot s alaposágot tanulmányaiiban. Moszkában, hol tanulmányait végezte, egész ifjúsági kört gyűjtött maga köré, mely orosz szellemű, de szabad nemzeti irányu volt. A kör csakhamar felköltötte a hatóság gyanuját, mely titkos és veszélyes czélzatu politikai összees-
küvéket látott a lelkes fiatalok-
ban. A tizennyolcz éves Herzen, több barátjával együtt befoga-
tott s majd egy évi szigorú vizsgálati fogság után Szibériára ítéltetett. Társai leverten hallgatók ítéletüket; egyedül ő emelte föl fejét s merte kérdeni barától, hogy miért ítélték el tulajdonképen? Természetes, hogy erre bírái mítsem feleltek. Először Szibéria innenső szélén Permben helyezték el, majd be-
lebb Viatkába vitték. „Túrma i silka“ (fogság és száműzetés)

czimü könyvében érdekesen beszéli el élete e szakának szenvedéseit és sanjaraít. 1838-ban, midőn a mostani czár, akkor még Sándor főherczeg arra utazott, Herzen sorsa is jobbra fordult némileg; a szibériai kormányzó Tioufajef, az ázsiai satrapák valódi példánya, megbukott s a többi közt Herzen is Vladimirbe helyeztetett át, a mi már egy neme volt az amnestiának, legalább közelebb jöhetvén a birodalom közepéhez. Végre 1839-ben teljes amnestiát kapott s Petersburgba hivatott, hogy ott Stroganof gróf oldala mellett, tehetségeihez mért s meglehető-

fontosságu hivatalos állást foglaljon el. De neki nem volt kedve a nemzetét vasigában tartó orosz autokratia szolgálatába lépni, sem saint-simoni s forradalmi elveit és tanait megtagadni. Stroganof gróf azonban őszinte jó akarója volt, s fiatal védenczét eltávolította a központtól s a félrőbb eső Nowgorodba tette át, az ottani tanács tagjául, hol szabad gondolkodása kevesebb lehetett botránkyó a hatalom szemében. Herzennek itt sem tetszett a helyzet és hivatal, s mivel e kényszerült állásról másképen nem szabadulhatott, elhatározta magában, hogy kivándor-
rol. Atyja meghalván, tetemes birtok ura lön, s ez ürügy alatt, hogy szórakozni és tapasztalni akar, utlevelet kért külföldre. Egy év telt bele, míg megkap-
hatta. Végre 1847-ben bucsut mondhatott hazájának, melyet soha nem is látott viszont, de annál jobban és hőbben szeretett, gyűlölvé csak elnyomóit s faja ellenségeit.

HERZEN SÁNDOR.

Ez időtől kezdve élete egy földadatot ismert: használni hazájának, hatni nemzetére, a tá-
volból, a szellemi hatás azon közege által, mely előtt nincs távolság: az irodalom, a sajtó által. Londonban maga állított orosz nyomdát, melynek kizárólagos czélja volt orosz eredeti, s francziából, németből, angolból, olaszból fordított művek által a szabadság és felvilágo-
sodás eszméit bevinni és terjeszteni Oroszországban. Louis Blanc, Lelewel, Mazzini művei-
nek fordításai, szintugy mint Gogol és Herzen eredeti dolgoz-
zatai e nyomdából kerültek ki, s előzölötték Oroszországot a rendőrség valódi kétségbeesé-
sére, mely mindent elkövetett s mindent sikertelenül, hogy e szellemi termékekkel üzőtt veszélyes csempészetet megakadá-
lyozza.

Itt van helyén általában fölemlíteni Herzen írói munkásságának főbb mozzanatait.

Első műveit még hazájában írta, Iskander álnev alatt, mely keresztnevének perza vagy török formája. Első műve „Mükedvelőség a tudományban“ tulajdonképp védírat Hegel bölcsészete mellett, annak megtámadói ellen, ép oly bölcsési lélekkel, mint meleg tollal írva. Egy második bölcsészeti műve után, — melynek címe „Levelek a természet tanulmányozásáról“, czélja pedig a tapasztalati tudomány és a bölcsészet közötti ellentéteket kiegyenlíteni, — néhány szintén jól fogadott regény és novella következett, melyek egyrészt már külföldön írta, mielőtt egészen politikai publicistikai tevékenységének szentelt volna minden erejét. „A köteleesség mindeneke előtt“ — című novelláját Londonból küldte haza Pétervárra kiadás végett; de a katonai censura nemcsak azt lefoglalta, hanem előre anathematá mondott mindenre, a mi még Herzen tollából ered. Nem is kísérte hát meg tovább az elnyomatás e léte körében jelenni meg, s a külföldi szabad sajtó használta fel azután az orosz kormányrendszer azon éles és kiméletlen bírálataira, melyeknek, mielőtt „Kokokol“ (Harang) című szabad-szemlelű folyóiratát alapította volna, már egész hosszú sorát adta politikai röpirataiban. „A másik partról“ s „Levelek Olasz- és Franciaországból“ (1850) Németországon is nagy hatást tettek s az orosz elnyomás ellen ingerelték a kedélyeket. Franciaúl írt műve „A forradalmi eszmék kifejlődése Oroszországban“ azt igyekszik bizonyítani, hogy Oroszország vulkán fölé áll, bár tagadhatlan, hogy Herzen a távolból s elkieseredett szívről nézve, a vesélyt nagyobbak látja és festi a valónál; de irányának ereje és heve, melyben hazáját s népét szerető szívének egész szenvedélye lüktet, nem téveszthető hatású. „A lengyelek megbocsátanak nekünk“ című röpiratában engesztelődést igyekezett létrehozni a két testvér nemzet közt, melynek egyike oly kegyetlen elnyomója lön a másiknak.

Mind e műveinek hatását azonban, nagyságban, közvetlenségben és folytonosságban messze felül multa, kivált honfitársaira nézve, politikai folyóirata, melyet 1856-ig „Északi csillag“, azután „Harang“ czim alatt bocsátott közre s küldözött ezer meg ezer példányban, a csempészett minden kigondolható utain és minden örködést kijátszó ügyes fogásaival, elnyomott hazájába, melyben a hatalom ellen oly erős közvéleményt teremtett, s tartott ébren és táplált folytonosan, hogy egyszerű hírlapját maga az autokratia erősebb ellenségének ismerte el a hatalmasságok hadseregéinél. A Kokokol halál-harangként hangzott az orosz kormány fileibe, mely hiába igyekezett bedugni azokat előtte, éjjel-nappal hangzottak s hirdették bűneit, a legélesebb s az élet éréig ható kérelmetlen megtámadásokban, és jóslták végromlását a böszült és kárörvendő ellenség metsző gunyhahotájával. Herzen ép oly forró és szenvedélyesen gyűlölte hazája szabadságának ellenségét, mint szerette hazáját és a szabadságot.

A mult 1869 év végén egy hír örvendeztette meg az ó-orosz pártot s Herzen ellenégeit: a lapok egymásután jelentették, hogy új évre a Kokokol meg fog szünni, s Herzen egy régi veszélyes betegség által megtörve, lépél az irói pályáról. A párt szabadon lélekelt, melynek remélete volt Herzen, midőn a hír csakugyan valósult s a Kokokol januárban nem jelent meg többé. Herzen megromlott egészségének helyreállítására, vagy legalább némi enyhülést keresni Párisba ment s a francia főváros orvosi kitünőségeinek ápolása alá adta magát. Hasztalan. Miután számos barátait, tisztelőit s száműzött társait még egyszer körülr gyülekezve látta a Rohan-pavillonban, január 24-én meghalt.

Most ő is a Pére-Lachaise temetőben nyugszik, hol Börne, Heine s több barátja találta meg utolsó földi kikötőjét. Sirja virágokkal van behintve mindig s emléke él számos barátja és számtalan elvtársa s tisztelője szívében, kik a szabadság, jog és igazság rendületlen hívét s fáradhatlan bajnokát siratják benne. Az idegen föld alatt csöndesen porlad a szív, mely oly fennen vert hazájáért, nemzetéért. — á — r —

Csak ő róla...

Az agg nagybátya és nagynéne,
Kik otthon úgy várnak reám!
Kiket magához vett a háznak
Szelid anygala, jó anyám,
E két öreg, a hála hangján,
Mely lelkük mélyéből rezeg,
Csak jó anyámról fog beszélni,
Ha majd tavasszal honn lesznek.

Az a szegény nő, kinek cste
Nyomasztó gondnal van teli,
Ki eljárt hozzánk, és panasza:
A balsors folyvást hogy veri!
S ki telt kosárral távozott el,
S már csak örömtől kőszegzett:
Ő is csak róla fog beszélni,
Ha majd tavasszal honn lesznek.

S a szomszédok, kik egytől-egyig
Ugy tudták, mint te, istenem!
Hogy a csinos lak özvegy nője
Szegény, de szíve-lelke nem!
Hisz tud segélni máson is még!
S a béke háztáján lobog...
— Ők is csak róla fognak szólni,
Ha majd tavasszal honn lesznek.

Aztán a sok volt utca-gyermek,
— Oh régi játszótársaim!
Kik úgy csevegtek udvarunkon,
S a nagy eperfa ágain,
Kik közt nem egy volt, a ki áldá
Az áldott, jölvő kezét:
Mind, mind anyámról fog beszélni,
Ha majd tavasszal honn lesznek.

S nem azt mondják-e majd emlékim,
Ott, a szülőház kebelén?
— Sokat köszönnék néki mások,
De mennyit köszönhetek én!
Ez édes, áldó szent emlékim,
S e könnyel terhes föllegek,
Sirjára mind velem borulnak,
Ha majd tavasszal — ott lesznek!
Dömötör Pál.

Török színészet.

II.

(Idegen befolyás. Az első török dráma. Török színházak Galatában és Stambulban. Eredeti színművek. Eposzok dramatizálása. Színirodalmi termékek.)

Mint láttuk, megvolt az anyag, melyből, s az alap, melyre a dráma épületét föl lehetett emelni. Hammer Purgstall csodálkozik, hogy a meddah és hajal még nem emelkedett drámává s kifejezi ennek bekövetkezendő szükségét. Mi úgy találtuk, hogy a meddah és hajal tökéletesedhetek volna magukra, de idegen befolyás nélkül sohasem leendettek azzá, mívé lették.

A krimi háboru a francia befolyást biztosította keleten s majdnem egészen kiszorította az olaszt, mely eddig kultúra tekintetében keleten a vezérszerepet bírta. Az újabb nemzedék a francia műveltséget jó és rossz oldalával együtt mohó vágygyal karolta fel, mert az csábító alakban lépett elébe. Francia iskolák, ápodák, színházak, mulató helyek keletkeznek minden valamirevaló városában, mind nagyobb hódítást tesznek.

E színházak, melyeket a mulatságkedvelő törökök híhetlen buzgalommal látogatnak, ingert adtak, hogy saját nyelvükön élvezzék azt, mi az idegen nyelvű művészetben nem

költ mindig hatást. Két éve alakult egy műkedvelő társulat, mely Borgia Csásart adta török nyelven olaszból fordítva, de az idegen égalj terménye nem birt meghonosulni, s a társulat nem bírván kellő eredményt biztosítani, jobb időkre halasztotta működését.

1868. decemberben egy másik társulat Galatában a Bellavistában nyitott török színelőadásokat, melyeket igen látogattak. Ha tegnapelőtt megnéztük az Orta ojtut, tegnap valamelyik olasz vagy francia bohózatot, ugy a mai török színelőadásra a kettő nyoma feltűnőleg szembeötlő, mindazáltal sok sajátlagost is fogunk tapasztalni mi a kezdetlegesség jellege s épen ugy előtérbe lépett a Shakespeare idejébeli előadások alkalmával, mint szerepel a török színházban. E sajátlagosság, a mi még feltűnőbb, ha rendez színelőadásokhoz szoktunk: a színészet előkorába varázsol.

A terem és színpad nem jobb, mint lehetett Shakespeare idejében, s a csibukok sürtü füstje a ritka gázvilágítást homályba borítja. Színarabjaikon a keresztény jelleg kirívó színekben jelentkezik: feltámadás, tulvilági szellemek, a házásokat összeadó pap, a kifejezések, szólások s hangulat mind keresztényen. Idegen alakok, idegen légkörben mozognak. Feltűnő ez előadásokban a drasztikus és izlés-sértő kifejezések, melyek a köznépre nagy hatással vannak.

Az előadások sugó nélkül folynak s a néző közönség rendreutasítól, vagy figyelmeztetőleg közbeszólhat a nélkül, hogy feltűnő lenne. Egyik darabban kérdik az inas nevét, „nevem fornice“, felel ez olaszul; mit jelent ez törökül? kérdi valaki; „makasz“ (olló) — feleli; az ur kétkedik; „tamam“ (ugy van) kiáltják a publikumból. Midőn egyik színész kalapja a gyertyához ért, felkiált egy néző: „Szakin he, sapka janior!“, „Ne tohaf, hej csapkin, hej köp olu köpek“ stb. (Vigyázz he, ég a sapkád! — Be pompás, hej hunczut, hej kutyafia, stb.) csodálkozó felkiáltások igen gyakoriak.

E színházban a török múzsa mellett olaszelőadásokat is tartanak, s az olasz darabok közül sok török nyelvre fordítva is előadatik. A színészek többnyire örmények, török nem igen akad közöttük; a török nők pedig sem mint nézők, annál kevésbé jelenhetnek meg mint játszóok az előadásokban, s a nő szerepek görög vagy örmény leányok kezében vannak.

A stambuli Gedik pasa-féle színház az előbbi jóval tulszárnyalja, s mint kiváltságos török színház második éves fönnállása óta máris szép eredményt bir felmutatni. Színészei — mint hajdan a Globe és Blackfriars színházak egymás közt vetélkednek a galatálakkal, s az előny részükön van. Darabjait már műértőbb egyének készítik, s színlapjukon röviden elmondják az előadandó darab meséjét. Egyik színlapjuk így szól: „Ma este rendkívül érdekes színdarab adatik, melyben egy főr megserzet egy cigányleányt s fényes ígéretekkel elcsábítván nőül veszi. A leány kedvesét csellel eltávolítják. A nő boldogul él és anya lesz, a cigány legény pedig megszabadulván a neki vetett hálóból, rablókapitány lesz, s az erdőn átutazó egykori kedvesét megtámadja legényeivel s a gyermeket — szerelmi zálogát — elrabolja. Az életben hagyott nőnek második gyermekét a rablókapitány, belopózáva a kastélyba ledőli anyja kebelén. A főurat később kézrekerítvén, csak azon feltét alatt igéri vissza szabadságát, ha kész cserébe adni feleségét. A főr csakhamar beleegyezik, s a nőt bárd alá hurcolják, de midőn már csaknem rámerik a halálos csapást, a kapitány megcseréli az áldozatot, s a főurat végezteti ki. A nőt hütlenségeért eléggé

bűnhődnek tartja, visszaadja szabadságát és fiának anyjává teszi. — A darab végén lesz nagyszerű ajak ojtun (lábjáték), azaz: ballet olasz tánczosnóktól.“

E színházban nincs moecenása, nincs subventiója, s mégis oly magaslatra vergődött, hogy büszkén tekinthet le sok pártfogolt intézetre. Mi, kik e csecesem első életjelei iránt figyelemmel voltunk, s bölcsőjében mosolyogni láttuk az egészséges szülőt, élvezettel kísértük minden mozzanatát s mondhatjuk, hogy várakozásunkon felül halad a tükély felé.

A növekedő gyermek daczosan lökte vissza vezetője kezét és saját lábán jár. Midőn a tavalyi Ramazan hó végén olvastam az előadás tárgyszorozatát, örömmel kelle felkiáltanom: ime a török színészet meg van alapítva. Az előadásra kitűzött színdarab a leleti költészet egyik legismeretesebb költői elbeszélése „Leila és Medzsun“ volt. E darab, mely a Ferhad és Sirin, Juszuf és Zuleicha című elbeszélésekkel együtt költői triász képez. Érdekes tudnunk, mint lön a közönségnek bemutatva. Az igen érdekes program, mely megérdemli, hogy magyarul is megörökítve legyen, így hangzik:

„Gedik pasa-féle török színház.
Leila és Medzsun, szomorujáték 5 felvonásban.“

Ez áldott év malasztos Seval havának 9-ik péntek estéjén vagyis szombat éjjelen 2 1/2 órakor Külli Akub színműtársulata által elő fog adatni: Boldogult Fuzulnak költői elbeszélése, Leila és Medzsun történet; melyet bizonyos Musztafa efendi, a színészet rendje szerint előadásra összeállított, hogy mint rendkívüli esemény intó példul szolgáljon. Minthogy a multkor is adatott s tekintvén a szereplők nem teljes számát, csak hiányosan lön bemutatva, több tisztelt egyén kifejezett kívánatára az alkalommal tökéletes alakban fog előadati, egyszeresmind a franka zene helyett a la oszmán; ezimbalom és színe fog működni. A bérlőnek kiváló gondját képezte, hogy az ide fíradni néltőzött tisztelt közönség bármely helyen a kivánt kényelemmel találkozzék.

Személyek: Nufel, arab fejedelem; Ibn-i Szalam, arab emir; Kaisz, Medzsun (örjögő) név alatt ismeretes; Leila, Medzsun kedvese; Zaid, Medzsun atyja, a Beni Amir, arab törzs feje; Banu, Medzsun anyja; Ahuja, Leila anyja; Zeid, Medzsun barátja; Szelim, arab emir és Nufel hadügyére. Arab tevehajtsárok, lovasok, két aszony, két inas, költők, dalnokok, zenészek, s katonák.

1. felv. (perde.) Kaisz szerelme Leila iránt s e miatt pusztába való bujdosása.

2. felv. Kaisz atyja tanácsára elhagyja a vadonts visszatér Leilához.

3. felv. Nufel szerájában Medzsun költeményeinek eldalolása és ennek folytán Nufel barátsága és Medzsunnak tett ígérete; Leilát követelő írata, melyre tagadó válasz érkezvén, hadüzenet Nufel részéről.

4. felv. Ibn-i Szalam látogatása Leilánál; Medzsun titkos levéltársa Leilával Zeid barátja által; és Ibn-i Szalam halála.

5. felv. Leila találkozik Medzsunnal a rengetegben; továbbá egy más változásban Leila betegsége, miről Medzsun értesítvén, meghalnak egymás karjaiban. *)

A színlapon a darab meséje be van mutatva rövid foglalásban, melynek némely részleteit is ki akarjuk emelni, hogy annál áttekinthetőbben itélhessünk.

Leila és Medzsun a boldogtalan szerelem képe, a keleti Romeo és Julia, melyben a közös vonások után mindjárt rá ismerünk, hogy ez amannak szülötte; mert tény, hogy a keresztetek vitték keletre az Orlando furiosó anyagát Olaszországba. Leila és Kaisz — később Medzsun — szerelme az iskola falai közt születik, mely egymás iránti gyöngéd vonzalom a világ szájjára jutván, a beudin főnök büszke neje feddi leányát, sze-

*) Első páholy 40 piastert, második 30 p.; 3-ik 20 p. Állóhely 8 p. Első hely 10 p., második 8 p., 3-ik hely 5 piastert.

mére vetvén Kaisz iránti szerelmét, s elzárván magányos szobáiba, nem bocsátja többé iskolába. Leila, ki a szerelme szót legelőször anyja dorgálásai közt hallotta, magányában magyarázgatni kezdi Kaisz iránti vonzalmát s kesereg elválasztásuk fölött. Medzsun vonzalma is szerelmem növekszik s a színpadon már mint rajongóval találkozunk, ki Leila megjelenésével forró ömlengésekben ad kifejezést szerelmének. Leila anyjának váratlan megjelenése megelőzte leánya valomását s Kaisz Leila szerelme felőli bizonytalanságában, értesülvén egyszersmind szülői ellenzéséről, bánatában elfordul a világtól s a vadonba vonul. Leila egy gazel elszavalásával ad kifejezést bánatának. — Kaisz öreg atyja összejárja Szaharát fia felkeresésére s végre feltalálván őt, kérésével s tanácsával, hazamenetelre bírja s biztatja, hogy módot keres őt Leilával összehozni. Kaisz, — ki örjögősi miatt Medzsun nevet nyert — nem bízik Leila szerelmében s e szavakra fakad:

„Hasznot ne várj, méla bú van szerelemben oltva,
S a méla bú szerelemben nincsen áldás, nincs jó.
Mindem szemöld izereteg egy véronozó handzsár,
Mindem hajfűrt gördülete vipera és kigyó.
A holdarcu tekintete üdvhozónak látszik,
De a szép arcz üdv átok, tekintete bitó.
Ne emlékezz! fókete szem fényes csillagára;
Csillag az, de vigyázz, mert a színek véret szívó.
Ha Fuzuli azt mondaná, hogy a szép nő hű is;
Ne hidd, mert a költő szava hazug és csábító!“

A szerelem az erős beudint siró gyermekké változtatta; élő-halottként mozog; a biztatás nem tud bele lelket önteni, mert a remény is elhagyta s még csak búban keres vigasztalást; bomlott emléjében az éghez fordul s így könyörög:

Oh nagy isten! a szerelmet búval tartsd meg bennem,
Szerelmemnek bánatától ne válassz el engem.
Ne vond meg a szenvedőtől kegyes jószágodat:
Arra kérlek részeltess még több-több búban engem.
Kivánásom, a míg élek, csak a búban éljen,
Ugy keressem én a bút, mint a bú keres engem.
Szívbanom barátságát megengyintsd meg bennem,
Ne gyalázz meg, ne tégy hozzá hütelnek engem.
Kedvesemet hovatovább változtad még szebbé,
S iránta még több búval hagyj örjögővé lennem.
Mi vagyok én, mennyire van tőlem a rang s a fénypoloz?
Még silányabb koldussorral boldogits ah engem.
Oly soványgyá, oly aszottá változtad testemet,
Hogy szellő is elvihessen kedvesemhez engem.

Még silányabb koldussorral boldogits ah engem. Oly soványgyá, oly aszottá változtad testemet, Hogy szellő is elvihessen kedvesemhez engem.

Medzsun örjögőse és boldogtalan szerelemléleke világhírűvé lesz; költők, lantosok dalolják gazeleit, melyek mindenkit meglágyítanak, csak a keményszívű beudin főnök és büszke apa nem indul meg a zokogó szerelmen.

A harmadik felvonásban a cselekvény gyorsabb menetet vesz, mely a két elsőben csak a két szerelmes epedéseit tartalmazza. Nufel arab fejedelem keleti pompában ül trónján s körötte zenészek és dalnokok Medzsun egyik gazelét dalolják:

Kit mindennél hübbnek tarték, kint attól találtam,
Kit e hütlon földön láttam, hütlennek találtam,
Kinek búmat elpanaszlam, sebcmre irt várvá,
Annak szívet még több búban szenvedőn találtam.
Kebelemből a fájdalom ki nem irtá senki,
Boldognak vélt barátimat ábrándban találtam,
Kinek csüngtem ruhászlén, elfordult előlem;
Kinek arczán vigaszt vártam, megvotést találtam.
A reményre támaszkodtam, békót vert nyakamra;
S végszálában kezem közt krokodit találtam.
Az ég százaszor mutatta már sötét soroscsillagom,
Valahányszor rápillanték, borusnak találtam.
(Ej Fuzuli, ne vádolj, ha elforditom arczom;
Mert a hová arczot tarték, kudarcot találtam.)

A meghatóan dalolt költemény Nufel nagyon megindítja, a dalnokoktól tudakolja a költő nevét s Medzsunnt elővezetik átváltozott alakkal, tépett ruhában. Ő előadja élet-

történetét és Nufel biztatja, hogy megszerzi neki Leilát; Medzsun lebeszéli:

„Átkozott már az én sorsom tudom,
Nem lesz áldás nemem szándékodon.“

Nufel levelet ír Zaidnak, melyben leánya kezét kéri Medzsun részére:

„Jó szomszédok, dicsőeséges nagy nép,
Idegenek üdvözlétét vegyétek.
Ha irántunk barátsággal vannak,
Adják Leilát társul Medzsunnak,
Ha ő hűjöm, Medzsun nyíló narcízis,
Ha ő ciprus, mint narancs szép ez is.
E két tündér be szép egy pár lenne,
Ej szomszédok, mit gáncsoltok benne?
Hogy kérésünk sikeresebb legyen
Kincstárnokunk kincsekkel áll készen.
Ha pedig ezt megtagadnák tőlünk,
Van kopja, kard, azokkal majd döntünk.“

A válasz rá így hangzik:

„Jelentvén: hogy többölyda nincs nálunk,
Örült nem kell, s így reá nem állunk.
Kincseiket csak tartásuk meg, nem kell,
Megalégszünk mi is a miennkel.
Kardjuk ha van, mit kérkednek véle?
Mienknek sem buta vaskó éle.“

E kihívó válasza Nufel büszkeségét sértvén, hadat üzen a beudin törzsfőnek, de kétszer csatát vesztvén feladja reményeit s Medzsun megint a pusztába bujdosik.

A negyedik felvonásban Ibn-i Szalam Leila kezét szüleitől megnyervén, vallomásai közben magára ingerli a boszuló eget. Medzsun imájára villám által lesujtatik s a papnak öltözött Zeid megvizsi Medzsunnak Leila biztató válaszát. Az ötödik felvonásban Leila éjjel titkon felkeresi Medzsunt a vadonban, de kiletét nem adja tudtára. Később e találkozás annyira lesujtja, hogy megtörve, betegén ágyában fekszik, virrasztván mellette anyja, ki most hajlandó beleegyezni leánya választásába. Medzsun erről értesítve, felkeresi Leilát s a találkozás boldogsága egy perc alatt megtöri az elgyengült porhüvelyeket. Leila anyja — ki leánya boldogtalanságának főoka, — a halálban egyesült szerető pár felett szivrepedésben meghal. Zeid a három hulla fölött Shakespearei modorban felohajtvá intó példul ajánlja a szomorú történetet.

A darab, némely kevésbbé indokolható helyein, minő az Ibn-i Szalam halála isteni boszu által, s más hiányosságokon kívül, meglepő erős oldalakkal és igen hű jellemfestésekkel bír. Az alakra és nyelvre nézve tömeges rövidítés mellett a Fuzuli 5-ös párrimeit és szép nyelvezete, gazdag szóvirágaival és szójátékaival, a hol csak lehetett, meg vannak tartva. A jeleneteket és színpadi rendezést illető egynehány megjegyzéseim foganatosítottak s a későbbi előadásokban sok hiányosság kijavított. A színészek játéka és a kiállítás sikerültnek mondható meglepő volt a harmadik felvonás, Leila találkozás Medzsunnal a vadonban és a végjelent. Leila a szépen gördülő verssorokat, különösen a gazelekben oly szépen szavalta, hogy sok díván-olvasóval versenyezhetne.

Ferhad és Sirin szenirozása már nem mondható oly sikerültnek, előadása is kevésbbé érdekes volt az előbbinél. A színház rendszeren zsufoltásig megtelt.

A színirodalomra nézve megjegyzem, hogy mielőtt még színészet lett volna, már készen állott Hajdar bey két drámája, Sinaszinak „A költő házasság“ című I felvonásos vigjátéka, mely az életből merítve, szép nyelvezete és talpraesett élceivel nem csekély hatást tehetne, ha volnának színészek, kik előadhatnák; de a vigjátékra nem rendelkezik a színház ügyes tagokkal. Az eredeti darabok helyett inkább szeretik a fordított s e téren szorgalmasan dolgoznak, de

jobbára oly darabokat fordítanak, melyeket nem képesek előadni a színészek. Ahmed Vefik efendi lefordította Gil Blas-n kívül Molière „Képzelt beteg“-ét és „Erőszakolt házasság“-át Mirza Habib lefordította Molière Misanthropját perzsára, de soká várhat még színpadra kerül, mert a perzsák mégannyira sem mentek a színészetben, mint a törökök, jóllehet Moharrem 10-én minden évben előadják Hasszan és Hüsein szomorú történetét, de ennél tovább sem terjeszkednek.

Erődi Béla.

Az üvegekészítés.

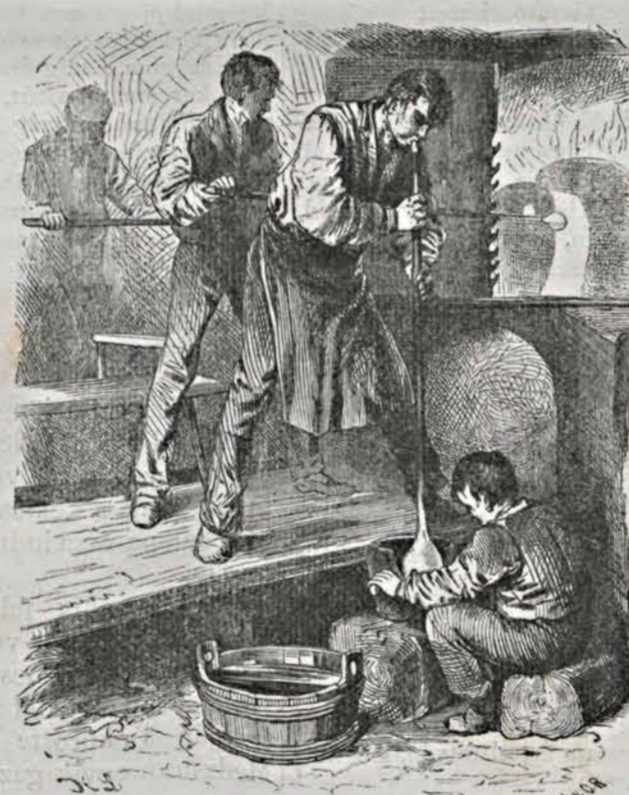
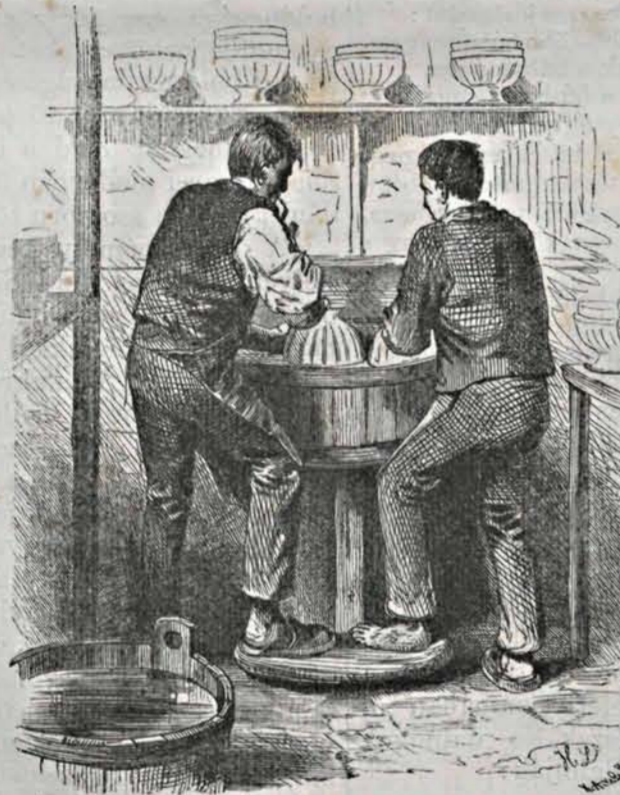
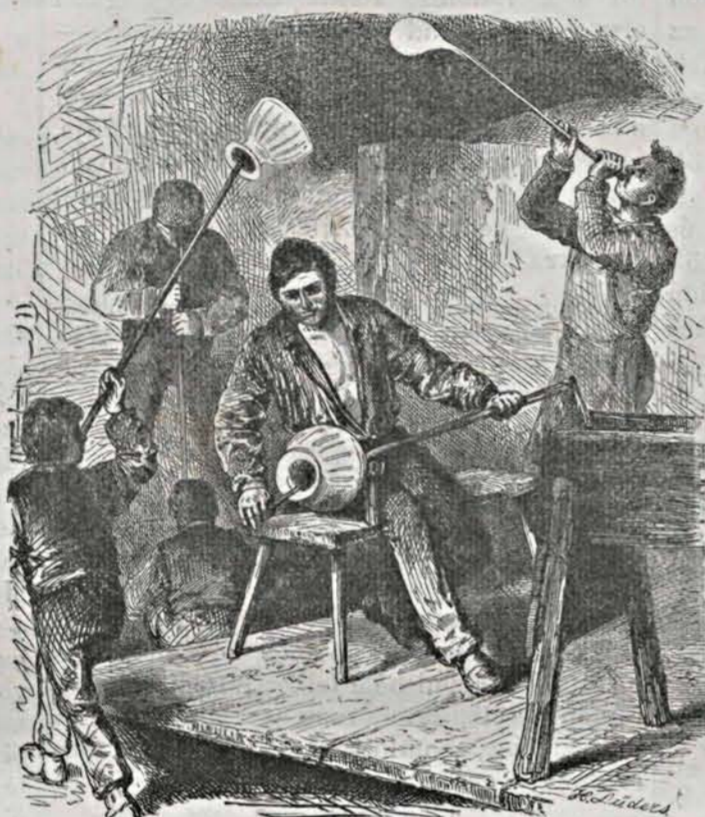
Általában el van terjedve az a hiedelem, hogy az üvegekészítést phoenicziai hajósok találták volna fel, midőn ebédjüket akarván megfőzni egy folyó kavicsos partján, főzödényüket a tűz fölébe néhány darab szódára állították. Az nagyon könnyen megeshetik, hogy az üveget ők találták föl, mert a mint a legrégibb történeti adatok mutatják, csakugyan ők használták azt legelőször, de az is több mint bizonyos, hogy a leirt és eddig hitt módon semmire se találhatták fel. Állításunk helyes és igaz voltáról mindenki meggyőződhetik, a ki egy üveghuta borzasztó hőségéhez közelkedik. Ha tehát a phoenicziaiak a Belos folyócska köveses partján csakugyan egy pár szóda-darabot használtak is alapzatul főzödényeiknek és az alá tüzet raktak: abban a pillanatban, melyben a szóda, pörond és hamu üveggé olvadt össze, sőt még jóval azelőtt ételök is régen elpárolgott volna és konyhaedényök is rég megszűnt volna konyhaedény lenni. De meg aztán phoenicziai szakácsot sem képzelhetünk oly erős természettel megáldva, hogy azt a pogány hőséget oly közelről ki tudja állani, a hogyan a főzés mestersége megköveteli. Hanem erre nem is volt szükség. A phoenicziaiaknak, mint praktikus kereskedő népnek, bizonyára volt annyi eszök, hogy ételöket ők is csak addig főzték, amíg egészen megfőtt s nem vesztegettéka tüzelő szert akkor is, ha már nem volt rá szükségök.

Plinius e meseje az üveg felállításáról annyiszor le volt már írva, hogy felesleges arról bővebben szólnunk. Tény, hogy az ókori üveggyártás tetőpontját korunk még nem tudta elérni. De arról a dicsőségről bátran le is mondhatunk, mert már csak a barátságos fénytárasztó ablaküvegnek és a tulajdonságos fényt szelidítő mérséklő üveg-harangnak olcsó és jutányos előállítására is, mely egészen az ujkor vívmánya, eléggé kárpótolhat bennünket mind azon üveg műremekekért, melyek a régi keleti paloták falait és boltozatait borították, míg üvegtáblák hiányában ablakaikat függönyekkel kellett elzárniok.

Az első üveghuták, melyekről némi tudomásunk van, a templomok és kolostorok számára dolgoztak, de azok az apró, zöld, ónba foglalt üvegtáblák, melyek imitt-amott az ódon épületeken láthatók, sokkal inkább megérdemlik figyelmünket, mint akár a legzsebb ó-arab mesetámpák is művészi zománczott üveglapjaikkal. Ugyanis az a keveset mutatott zöld ablaküveg azon időre emlékeztet, melyben az üveg az emberiség közös vagyónává és áldásává kezdett lenni. A világos, pol-

gárius ablaküveg csak lassan törhetett ugyan utat magának, de a végleges győzelem biztos tudatával, és az első emberek, a kik azt világitásra használták, nem is gyanították, hogy ez igénytelen portéka egykor királyi és fejedelmi paloták csillogó, színes üvegtábláit le fogja vetni kényes trónusáról.

„A jó szándékot előbb jól meg kell fontolni“ e példabeszéd az üvegekészítésre is nagyon talál. Igaz ugyan, hogy az üveg előállításához porond, szóda és hamu szükséges, de a ki ezeket az alkotórészeket nem a meghatározott arányokban és nem bizonyos tisztaságban vegyíti össze, az a legjobban felszerelt üveghutából is oly készítményt nyer, melyre — saját jó magán kívül — aligha kapna már bevét. Sok üveghuta, melyeknek közvetlen köz-

Üvegekészítés.

lében pörond, szóda és hamu annyi van, a mennyi csak kell, a pörondot Champagne-ból, a hamusirt Angliából s a szódát a német vámegeyletből szerzi meg. Látjuk tehát, hogy az anyagok tisztaságára nagy gondot kell fordítani, különben a gyártmány nem emelkedhet túl a középkerítésű szintre. Az üveggyártás maga is, melyet mellékelt rajzaink annyiféle változatban mutatnak, csak akkor válik igen könnyű mesterséggé, mikor az okszerű vegytani utmutatások segítségével a vegyíték, az ugynevezett üveghutát, semmi kívánni valót sem hagy hátra.

Nem kevesebb, mint nyolcz szorosan elkülönített üveg-nem létezik az üvegekészítés művészetének mai magas fejlődésében, ugymint: zöld üveg, fehér-üveg, tükör-üveg, kristály-üveg, flint- és

korona-üveg, sirasz-üveg, zománc- és színes-üveg. Vajjon melyikhez tartozhatik a mi ablak-üvegünk? A fehér üveghez! — mondják sokan. Oh nem! a mi barátságos ablak-üvegünk a palackokkal egyenlő, azaz: hogy a legelső fokon áll, s világossága és fontossága dacára is csak a zöld üveghez tartozik. Az említett üveg-fajok mindenike külön meghatározott összetételt s illetőleg vegyítést igényel már a szerint, hogy miféle üveget akarunk előállítani és csak a színes üvegek egyeznek meg összetételükben általán véve a közönséges üveggel. A különböző színek pedig úgy kapják, hogy az üveg anyaghoz bizonyos meghatározott vegyíték járul; például a veres üveghez vaséleg (vasoxyd), a sárgához dard-éleg (antimonoxyd), a kékhez kékeny-éleg (kobalt-oxydul), a zöldhöz réz-éleg (rézoxyd) stb.

Ha egy első rangú üveghutába lépünk, melyet a nagyobb városok, mint Paris, Berlin, Bécs, Pest stb. oly fényűzéssel mutathatnak fel, hogy magunkat egy elhasznált, de még eddigelő jobbal nem helyettesített hasonlattal élve az ezeregyedik tündérmesében képzeljük átvarázsolva, s csak akkor láthatjuk meg igazán, hogy e díszárak előállításánál minő erő lehetnek működésben. Legelőbb is a tükrök csillognak élénkbe mint megannyi apró tavacska. Ős atyáink csak hosszukás kerék érctükrökben bálumulták meg saját becses arcképöket, míg a mi régi szépeink — ne hogy félre értsen a szíves olvasó bennünket — egy vízmedence vagy fekete obsidián lemez előtt frizirozták magukat. E hiányos tükrözésnek és tükörzetszáznak a velencei tükörgyár Murano szigetén, a világ első tükörgyára vetett véget, míg végre Franciaország is kezdett bronzlemezre tükröt önteni, melyben az egész XIV-dik Lajos megtekinthette magát. A francia tükrösínálás eleinte nagyon meg volt nehezítve, mert Velence szigorúan megtiltá a kovacsporond kivitelét.

A tükör, kivéve tán azt a tükör-forgácsot, mely az inas vagy szolgáló ágya fölött díszlenni szokott, oly üveghutáink kíván, mely a lehető leggyors tisztulásra képes és azonkívül teljesen szintelen marad. Legtöbbször csak akkor ismerik föl a tükör-üveget, mikor már a tükörlemez a háttára van ragasztva. Holott pedig minden finomabb üvegű díszablak táblái valóságos tükör-üvegből állanak, sőt nem sok idő telik belé s az öntött tükörtáblák a mi fuvott ablaktábláinkat — legalább az épületek homlokzatán — ki fogja szorítani helyéből. Hanem a zöld ablaktábla meg is érdemli, hogy az udvar és kertfelőli oldalra száműzzük nemcsak a feltűnőbb

csinoság és nagyobb világosság kedvéért, hanem abból az egyszerű okból is, mert a tükörüveggel ellátott szobát sokkal könnyebb fűteni, mint azt, a melynek ablakain közönséges üvegtáblák vannak. Mindazon helyiségek, melyek azáltal tűnnek ki, hogy szép, tiszta világosságukat felülről nyerik, mint nyaralók, virágházak, kép- és műcsarnokok, átjárók, pályaudvarok stb. tükörüveg fedéllel vannak ellátva, és a hol üvegen sétálunk tova, bizonyos lehetünk a felől, hogy a tornác- vagy járda talajának felülete többnyire csiszolatlan vastag tükör-üveglemez.

Mint hogy ma már külön társulatok is vannak, melyek a tükörüveg-táblákat a használat alatt csekély összegért mindennemű törés ellen biztosítják s a legkisebb hibákra azonnal igyekeznek,

hogy a higanytükröt helyéről kiszorítsák és ezüst-tükrővel pótolják, könnyen megtörténhetik, hogy a tükörüveg, e legzsebb szabadszítvány, előbb sohasem gyanított szerepet fog játszani. Hanem hogy a tükörüveg anyagának előteremtése, vegyítése és olvasztása, s különösen pedig az öntés, csiszolás, foncsorozás — egy szóval holmi nagyobbszerű tükörtáblák előállítására mily roppant nehézségekkel van összekötve, onnan is eléggé kiténik, hogy egy 125 négyzetláb területű hibátlan tükörtáblát még a legjelesebb tükörgyár sem állíthat elő 400 talléron alól. Az összes tükrök miniszterelnöke, vagyha tetszik fejedelme Tseremetjeff orosz herceg elfogadó termében látható, mely borostyánkó keretével egy hatalmas uradalmi árát képviseli. E remek tükröt Franciaország öntötte, mely a tükörgyártásban leg-többre vitte.

A tükrök mellett a csillárok sokszegletű kristály üvegfüggői és a nehéz kristály tiszta vagy színes díszpotharok vonják magukra figyelmünket a boltban, melybe szét nézni belépünk. Ezek Csehországból s annak is egy több négyzet mérföldnyi területéből származnak nem messze Reichenautól, vagy pedig a híres Josefina-hutából, mely az Óriás-hegység tulsó oldalán a Zackenwölgyön végig vonuló regényes ut mentében fekszik, s melynek diszjüvegáru az egész világot, Amerikát, Kelet-Indiát, Chinát és Ausztráliát bejárják.

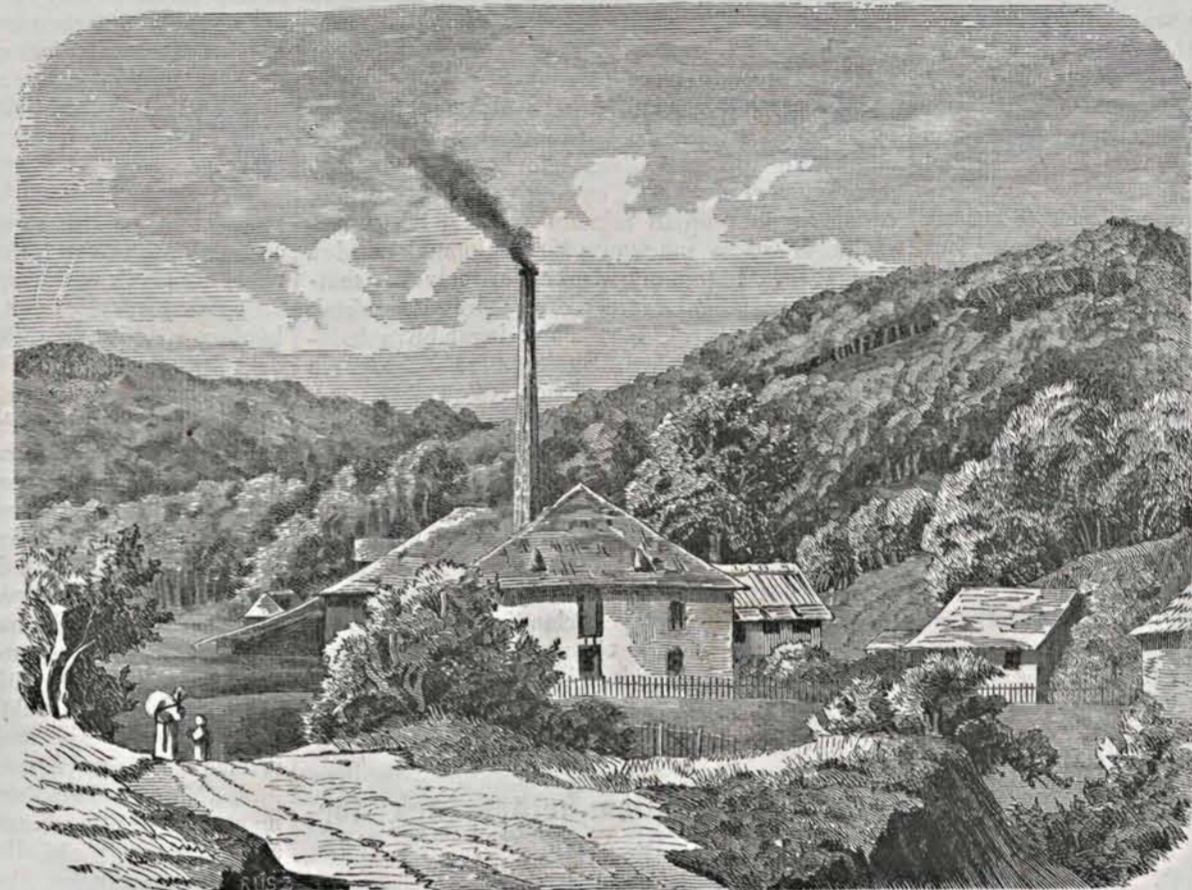
A csehországi híres üvegvidéknek csak egyetlen gyártmányát nem találhatjuk a boltokban seholsem, t. i. azokat a meghatározott alakú, hüvelyknyi hosszú üvegdarabokat, melyeket az angolok csere eszközökül a négeroknak szoktak hordani. A cseh-üvegek pompás színeik és meglepő alakjaik által hódítanak, de jószáguknál fogva is kiállnak mindenféle versenyt. Majd minden áru csiszolva van. Csehországban, hol már a múlt század vége felé mintegy 70 üveghuta volt, az üveg csiszolását és köszörülését bálumatos tökélyre vitték. De hogy Csehország nemcsak fényűzési cikkeket szolgáltat, mutatják azok az üvegszövek, retorták és lombikok, melyek ott ama polczon a lámpák és üvegharangok mellett állanak. Ezek a legnehezebben olvadó cseh kali-üvegből készültek, s mint hogy már a legnagyobb hőséget ugyanis kiállották, a vegysz sokkal szívesebben választja ezeket vegykísérleteire.

Ama csiszolt kristály- vagy félkristály üvegek között imitt-amott elszórtan cseh és francia fehér üvegek is láthatók. Az avatatlant ezeket is kristálynak vagy félkristálynak nézi, s nem is ok nélkül helyezettük őket becsesebb kollegáik közé. Hanem a dologban járatan, ha pénzt nem akarja értéktelenebb árúért kidobni, okosan oleszkedik, ha két egyenlő nagyságú és vastagságú poharat a

metezett üvegek közül kiválaszt s azokat megkongatja. A tisztább, csengőbb hang bizonyosan a kristályé lesz. S a lámpaüvegnél is a szebb hangú állja inkább a tüzet.

Az optikai üvegek flint- és korona-üvegből készültek; s a legnagyobb habsalán, csillogvisszavérző lencsék Münchenből valók.

Vannak itt vízvezetőcsövek, üvegcsapok,

Thalheimi üveghuta (Vasmegyében.)

üveghéberék s több efféle hasznos portékák is. A kézi mesterségek és iparművészetek e segédeszközök Rastadtból származnak.

Föltűnik, hogy e csillogó üvegtemplom legpompásabb vázái és üvegédényei a középkor és a renaissance klasszikusan szép alakjaira és mintáira emlékeztetnek. Már említettük, hogy korunk a hajdanok üvegművészetének magaslatára meg-

Walesi népviselet.

nem tudott eljutni, de most már nagyon közel állunk ahoz, hogy a híres velencei üveghutát korát egyszerűbb uton s csekélyebb erőfeszítéssel és költséggel utolérjük. Az üveghuták igen jól tudják, hogy annál jobb üzletet csinálnak, minél inkább eltanulják és utánozzák a klasszikus alakokat.

Hanem a töredékesség e csillogó birodal-

mában drágakövek és ragyogó briliántok is vannak. Jó hogy majd mindenki tudja, hogy a valódi nemes köveket egyikéssé bátoraságosabb helyeken szokás keresni.

De azért ne sajnáljunk néhány sort azoktól az igaz gyöngyöktől, nyaklánczoktól, fülön függőtől, gyémánt gomboktól és karpereczoktól sem, a melyek a legkülönbözőbb színekben csil-

lognak s előkelő szépeink előtt majdnem oly nagy tiszteletben állanak, mint falusi nympháink — és oláh fátáinknál. A vegyanyag e ragyogó ékszer-tárgyakhoz elhasznált üvegdarabokból áll, melyeknek a különböző ércszavak mindenféle szint kölcsönöztek. De ha meggondoljuk, hogy mily olcsók e gyöngyök, s mégis minden egyes gyöngyöt vasfogóval külön kell kiszedni az izzó kemenczéből, nem lesz talán érdektelen ez iparágval közlekedni. Ott áll a munkás, könnyű öltözetben és fapapucsával, szeméit a roppant világosság és hőség ellen pápaszemmével védve, a nagy kemencze előtt, melyben az izzó, folyó vegyülék susterog. — Egy aczélsodronnyal villámgyorsan nyul be a hőséget oládó kemencze szájába s kihuz valamit a folyé-

kony üvegyangyából. Ekkor a ráragadt üvegdarabot addig forgatja, csavargatja és himbálja, míg a kívánt alakot megkapta, s ekkor a sodronny egy kétágú vasvillára helyezi s egy másik sodronnyal ismét a kemenczébe nyul. Mikor aztán a gyöngy a vasvillán fekvő sodronnyon annyira kihült, hogy alakja veszélyeztetése nélkül szépen le lehet venni, óvatosan kihuzzák a sodronny belőle s a gyöngyöt a hűlőfazékba vetik, mely a kemencze egyik fülkéjében áll.

Ha egy munkás a kemencze iszonyú hőségét nem tudja tovább kiállani, félre ül ujerőt szerezni más megye helyébe. Hogy ezer meg ezer gyöngyöt kell készítenie, míg egy kis darab ezüst pénzt kap, melyért a közelebbi vasárnap egy pár pohár borocskát ihatik — magától érthető. E csillogó üvegyöngyök leginkább a Fichtelhegység (Thüringia) rengeteg erdőből kerülnek ki.

Az üveghuták hazánkban is a nevezetesebb iparágak egyike, bár, mint iparunk általában, ez sincs a tökély azon fokára emelkedve, minőt erdő- és kőgazdag országunkban elérhetne. Lapunk múlt évi 20-ik számában „A párisi világtárlat és a magyar ipar“ című közleményben említettük az üveghuták kiállítását a világtárlaton, s azok közt a Thalheimi üveghutát is, melynek képét ma mutatjuk be olvasóinknak.

A Thalheimi üveghuta Vasmegyében a Steyer határszélén, régényes fekvésével kellemes kirándulási helyül kínálkozik nyaranta a tarcsai fürdő (lásd V. U. 1868. 36-dik sz.) vendégeinek. Az északnyugot felé mindig székebbül völgyek, az

erdőben gazdag meredek dombok, a különféle fémeket és kőveleteket nagy mennyiségben tartalmazó hegyek s hegyzsilvók, hozzá különböző, gazdagon buggó források, ezen vidéket iparos vállalatokhoz és tüzeléshez nagyon alkalmas szilik. 1852-ben Czilchert Róbert vette meg itt egy üveggyár alapját, s dús erdő kőszénbányát is nyitott. Mint csaknem minden új vállalat megkezdése, ő is több tövist mint rózsát aratott, s csak utódainak, a későbbi birtokosoknak sikerült a légszuszálta tüzelésnek Siemen-féle elvek nyomán való alkalmazása által nagyobb lendületet adni a gyárnak, mely jelenleg szakértő igazgató vezetésével teljes virágzásnak örvend, s a szükséges tisztító s üvegköszűrő eszközökkel ellátva, gyártmányai a legegyszerűbbtől a legfinomabbig kiterjednek.

A tarcsi fürdő vendégei rendszeresen felkeresik a természet és ipar által egyaránt érdekessé tett helyet, s innen látják el magukat csinos emlékekkel a fürdő évszakra.

A walesi bardok hazaja.

A walesi hercegség, Anglia Helvéziája, nemcsak azért nevezetes, hogy egy idő óta róla nevezik az angol trónörökös walesi hercegnek. Nem is elmlítve hegyekkel és völgyekkel gyönyörűen váltakozó regényes fekvésű tájait, roppant nagymérvű vasbányászatát és vasiparát, mely Angolországot első vastermelő állammá tette az egész föld kerékén: már csak lakóinak sajátosságai ősi jellege, szokásai és visellete is méltán felköltetheti a népetletet ismerni és tanulmányozni szerető olvasó figyelmét.

Wales (olvasd: Uelsz) öslakói ezimberek voltak, s ezért a rómaiak az egész tartományt Cymériának vagy Cimberidiának nevezték, sőt a hercegség valóságos bennszülött lakói mai napig is kymereknek nevezik magukat. Mikor az angol-szászok Britanniát megtámadták, az ott lakó brit-kelta nemzet egy töredéke a kymrek-hegy-völgyes hazájába menekült s az öslakosokkal összevegyülve, belőlök a most is ott élő sajátosságú nemzet származott. Wales későbbön sokáig fenntartotta magát mint független állan Angliával szövetségbe, míg végre azzal tökéletesen összeforrt — legalább politikailag s jelenleg „Walesi hercegség” cím alatt szerepel Nagy-Britannia földrajzában.

Talán egyetlen most élő nemzet sem tartotta és őrizte meg annyira ősi szokásait és ősi jellegét, mint az egykor hatalmas és majdnem egész Európát elárastó brit-kelta-gall nemzet e kised töredéke. Mintha csak Osián hónapban járnánk az erdő koszorúta borongó bércek között. Lakói most is oly szépek, oly értelmesek, és most is oly vihar- és harcra készült mogorva, durva emberek, mint a kegyetlen Karakul (Caracalla) császár idejében. Az ősi visellet most is oly sajátosságos és festői; azok a kis félmagastetű pásztorok, melyek a havasi lakók fején oly elragadó hamiskán szokatlan állani, most is épen úgy divatban vannak férfiaknál és nőknél egyaránt, mint a hajdani dícsőség szobor napjaink, mikor a harcias bajnokok és a galambzúd kékszemű leánykák szent áhitattal hallgatták a tiszteltemélt druidák imáit és az őz bardok dalait a százados cserfák üde árnyában.

A rég letűnt mult időknek oly sok szép emlékét, oly sok ősi szokásait őrizte meg napjainkig a kegyetlen walesi nép! Az Eisteddfod-okat, a költői (bardok), zenészek és hárfások nagyszerű összejövetelét ma is hűségesen meg szokták tartani a kymrek. Az Eisteddfod-okat régen Gorseddnek neveztek s a druidák (papok), bardok és túrszónokok összejövetelét jelölték, mikor a szent források és bércek körül összesereglettek, akkor még nem csupán irodalmi czélból, költői és zenészi versenygyűlést, hanem egyszerűen igazságszolgáltatási, politikai és társadalmi kérdések elintézésére is. Mikor a druidizmust, az ősi vallást a kereszténység megdőntötte s az egykori hajthatatlan függetlenséget és szabadságot a százados viharai megintatták, s gyűlések és Eisteddfod név alatt sokkal szelidebb alakot öltöttek s pusztán csakis költői és zenészi versenyjátékra szorították. Hanem azért olykor-olykor ma is megállanak a hamu alá rejtett politikai szenvedélyek izzó zsarátkői.

Csak még egy másik épen oly szép, mint kegyetlen ősi szokást akarunk megemlíteni a kymrek népéletéből. Van Walesben egy kedves kis mezőváros, Briton-Ferry, melynek levegője oly mérgező, s a felette átvonuló szelek is oly szelidek,

hogy földén a legszebb déli virágok is igen pompásan virulhatnak a szabadban. A templom udvarán, mely itt is, mint Angliában s némely helyen Németországban is, temetőül szolgál, az a szokás uralkodik, hogy a sirhatókra virágokat és fákát ültetnek. E szokás hazánkban is nagyon sok helyen megvan. A Husvétot és Pünkösödöt meg löz héten megújítják a sirhatkokon a virágokat és apró fákát, ha télen kivesztek. A fehér rózsá ifjan elhalt leánykák sirjait díszíti; a vörös rózsá olyan halottaknak van szemelve, kik életükben érenyeikkel tündökölték. E szép virágokat letépni szentségtörésnek tartják; csak a rokon vagy jó barát szakíthat le közülök egy virágcsokrá vagy ágat, hogy azt kedlén hordozza míg él, mint az elhunytól kapott kedves emléket. A sirdomb mindkét végére szoktak egy-egy sarkóvet állítani, és azt a halál napján minden évben fehérre meszelik. E szokás megvan a társadalom minden rétegében. Még az oly sírokra is, melyek a templom kriptájában vannak, friss virágot szoktak tenni az élő barátok és rokonok legalább a halálozás utáni első évben. Shakespeare a szokásra cselezo, mikor *Cymbeline*-jében (4-ik felv.) ezt mondja: „A míg a nyár tart, és a, te hű kedvesed itt lakhatom, szomorú sírod a legszebb virágokkal fogom fölkészíteni.”

Egyébiránt a régi szokások csakis a tisztán kymr eredetű bennszülötteknél divatoznak s az ősi nyelvet is csak ők beszélik. A sok angol és ir bevándorolt életmódja és visellete mindenben megegyezik az angol és írlandi köznéppel. Az ugynevezett uriszlávi természetesen itt is angolosan él s az angol nyelvet beszéli.

Sámi Lajos.

Uj adat Jellachich betörésének történetéhez.

Köz tudomásu, hogy Jellachich a kanizsa-fehértvári országot mentében húzódott Budapest felé, s hogy azon kísérlet megihuslta után, mely egy részről István nádor, másrésztől a bán között a balaton „Kisfalud” gözöszön lett volna hivatala a fegyveres összeütközést eltávoztatni, a Móra vezérlete alatti magyar hadsereg a bán serege előtt folytonosan hátrált Pákozdi, a honnan kezdve azután a szerepek fölértékeltek.

1848. szeptember 24-én a magyar hadsereg utócsapata még Lepsényben táborozott, egy közép nagyságú Veszprém vármegyei faluban, mely Sió-foktól egy s Fehérvártól két állomásnyira fekszik, s hol jelenleg vasúti állomás van.

E falu mellett, délkeleti irányban, alig pár száz ölnyre Mezőszentgyörgy kised falu fekszik, egy az alföldhöz majdnem hasonló síkság, az ugy nevezett Mezőföld közepén.

Mindkét faluban, valamint a vármegye minden községében ekkor már a nemzetiség teljesen szervezve volt. Sőt nemcsak szervezve, de meglehetősen begyakorolva is egy a menetek, mint a fegyverforgatásban.

S e sorok írója, mint akkor még hat éves gyermek, élénken emlékszik, hogy különösen Mezőszentgyörgynek nemcsak és volt jobbagyokból álló, elevon gondolkodású s erős testalkatú egyesek lakossága, mely között még a régi insurgensekből is élt egy pár, napokat és heteket töltött a mezőn a hadgyakorlatok tanulásában.

A szentgyörgyi nemzetiség hadnagya, Eötvös Lajos az említett napon átment Lepsénybe a magyar hadsereg utócsapatához, s itt Répássy őrnaggyal, Ivánka Imrével, ki a pesti önkéntesek élén állott s többekkel a borsodi önkéntesek közül találkoztán, ezekkel a napok eseményeiről beszélgetett.

Különösen a borsodiak közül egy fiatal ember, ki a borsodmegyei alispán fiának állítottat, árokparton üldögélve, beszélgetés közben fölkiáltott: „Hej! ha az én apám tudná, hogy az ő fia most még sokszor a puha kenyérből sem ehete elegend!”

Hallva ezt a nemzetőri hadnagya, haza ment Szentgyörgyre s azonnal községi gyűlést hívott meg, s aznap a lakosságot kenyér, bor, hús, s efféle gyűjtéso azonban, a mi már a községből adatott a honvédre részére. A lakosság lelkesedéssel engedett a felhívásnak, s elhatározták, hogy a szép mennyiségben ajánlott élelmi szort reggel szállítják át Lepsénybe.

Azonban ember tervoz s a hadjárat végez. Reggelre a magyar hadseregnek utócsapata is el-távozott, s melőtt a szentgyörgyiek után indították volna élelmi szorikat: Jellachich táborának előtérsei megjelentek Lepsényben s egy csomó ha-

tárör rögtön átjött Szentgyörgyre is, a bánnak azon parancsával, hogy a sereg számára 8 tehén, tömördek zab, hús, szena, kenyér bor és ölfá szállítottassék Lepsénybe — ellenkez esetben szabad rablás helyettesítvén kiltátsa.

Szerencse volt, hogy az élelmi szorok egy része már készen s az ellenség lakmározási vágya részben legalább azonnal kielégíthető vala. Legnagyobb aggodalmat okozott a bor és ölfá iránti parancs, mivel Szentgyörgyön sem erdő, sem szőlő nincs szeptemberben még a téli szükséglet rendszert nem beszerelve.

Valamikép azonban kiteremtett a harácsolt összeg s a mi egyben hiányzott, pótolva lön másban, s így többé-kevésbbé a határör urak ki lettek elégtve.

A község lakosai mindamellett nem minden aggodalom nélkül gondoltak az eshetőségekre s aggodalmuk nevezetes tápot nyert azon jószót hírek-ből, melyek Jellachich táborát megelőzték.

Elhatározták tehát, hogy a község nevében a bánhoz küldötség menjen s őt, ki a mult hóban még lázadó és fölségsértő, a szeptember 4-iki királyi kézirat óta azonban „a trón és haza megmentője” vala, megkérje, hogy katonáit a nép íránt emberséges bánásmódra utasítsa s a lehető kihágásokat akadályozza meg.

A küldötség szónoka Bóza Sándor szentgyörgyi helyét hitvallásu lelkész volt. Határozott, merész s lángoló honfi érzelmi fiatal ember.

A küldötség Lepsénybe átmenvén a bánhoz, kia Nádasy grófi lakban volt szállva, minden akadály nélkül bebocsátott.

A bán pamagon ülve s a „Közöny” lapot olvasgatva fogadta a küldötséget. Midőn ennek jövetele okát s célját megérté, fölkelvén ültéből s bizalmas mosolyal így szólt a küldötséghez:

„No — nézzék uraim, én vagyok az a rettenetes bán, ki ellen Kossuth annyira fegyverkezett a magyar népet, s ki ellen e lapban annyira borzasztó dolgot összeírta!”

Mondott még néhány szót s a küldötséget bizalomra s ő fölsége a király iránti hódoló tiszteletre fölhíván, szavát adta, hogy katonái semmi nemü erőszakoskodást elkövetni nem fognak.

E szónak azonban kevés sikere lett. Mert a folytonos s akadálytalan előnyomulással vérszemet kapott horvát haderő Szentgyörgyön is garázdálkodott, pinczéket tört föl, lábás jóságokat ragadott el, utazók közepén tüzeket rakott s azokra kocsi, szekert, hidast s ilyöseket fölhányt. Fölkereste a szomszéd lepsényi szőlőhegyben volt pinczéket s épen szüret ideje levén, a leszedett szőlőt több helyütt bemooskítá s a kádakban levő musta lisztet töltögetett.

De dícsőretére legyen följegyezve, sem nem gyujtogattott, sem védtelen nők, gyermekek és öregek ellen erőszakoskodást e tájon legalább nem követett el.

Szeptember 25-én s 26-án az egész tábor elvonult s 26-án Jellachich már Fehérvárra bement. Hadszerek és utócsapatok azonban még néhány napig vonultak az országotan a főszereg után.

26-án korán reggel több szentgyörgyi egység, különösen Eötvös nemzetőri hadnagya, Gregorich Ferencz bator, katonaviselt egység, községi jegyző, Bóza Sándor lelkész, Fodor László, Pósa József, Nagy Károly közbirtokosok, Keresztes János, Szente János telkes gazdák, többnyire löfegyverrel ellátva kimentek a fehérvári országot mellé a vonuló tábor szemlélésére. Találkoztak itt különösen egy kocsiával, mely a táborhoz tartozott s ez után ment, s melyen több úri ruhába öltözött egység ült. A mint ezek a szentgyörgyieket meglátták, a legszivélyesebb modorban üdvözölték őket s vastag kötegszámra hányták le Jellachich proklamációit a kocsiról olvasás s a nép között terjesztés végett.

E proklamációk affélék valának, melyekből Zichy Eugen grófnál is tetemes mennyiség találtatott, s melyek egyik okul szólgáltak az ő kivégzésére. Hogy e kiáltványokat a szentgyörgyiek nem a kapott utasítás szerint használták föl, azt megjegyezni tán fölösleges is.

A kis szentgyörgyi csapat a kölesteleki major irányában, mely Lepsény és Polgárdi közt az országot balján fekszik, egy darabig kísérté a tábor után szállingózó csapatokat és szekereket, s szándéka volt ezekből némi hadi zsákmányt s foglyokat ejteni, azonban alig 10—12 főből álló erővel, a falutól messze, a lepsényiekre, kik igen jámbor jobbagy-emberek valának, nem is számíthatva, s azt sem tudva, vajon hátul nem jön-e nagyobb csapat, — le kellett tenni a különben is vakmerő támadási tervről, s így a kis csapat eredmény nélkül ment vissza a faluba.

S az óvakodás helyén is volt, mert egy 6—800 főből álló csapat, élelmi és hadi szorok fedeztetél bántul jött még s a következő napon szept. 27-én a kölesteleki majornál pihent meg. E csapat jól fegyverzett erős, bator határörökből állt.

E major Szentgyörgy föl mintegy 1500 vagy 2000 ölnyre, kissé emelkedett helyen fekszik, úgy hogy környékéről a faluba egészen be lehet látni. E körülmény nem épen jelentéktelen, ha azon bator tényre gondolunk, melyet a szentgyörgyiek a következő napon végrehajtottak.

Roth és Philippovics táborá, mely Jellachich tartalékát s esetleg jobb szárnyát volt képezendő, ekkor még Somogyvármegye szélén, a bán táborától egy-két napi járó föld távolságra volt s azon stratégia ellens batorságot követte el, hogy a főszereget rendes összeköttetésbe jöni elmulasztá, s míg a főszereget tartalék nélkül hagyta, addig egy szerencsétlen csata esetére önmagát elszigetelt támadásnak, sőt teljes körülvételek tette ki.

S ha erre gögös elbizakodottságában a két tábor nem számított is, szentül hívén, hogy az ország fővárosát kardosapás nélkül ejti hatalmába, mindamellett lehetőséget nyujtott arra, hogy a két tábor közti hazafias népség a futárokat letartóztassa vagy le is ölje.

Jellachich 26-án Fehérvárra érven, itt már valószínűleg tudomást szerzett arról, hogy a magyar hadsereg aligha meg nem kísérti a főváros megmentését, s aligha engedti őt annak közelébe jutni. De valószínűleg tudomást szerzett arról is, hogy a magyar hadsereg a lelkesült önkéntesek s nemzetörök soraival naponként szaporodik. S azért innen egy hadnagya vezénylete alatt 16 legényt küldött három tábori kocsi Roth és Philippovics elé, részint ezek táborának ellátására hirtelint pár száz ezer forintot küldvén, részint ezeket gyors menetre s Fehérvár körüli csatlakozásra utasítván. S nem valószínűtlen, hogy ha célját éri s táborával a bator szerb Philippovicsnak közel 10 ezer emberét egyesíti: a pákozdi csata s tán a forradalom egész lefolyása más irányt veendett.

A hadnagya fiatal, bator s szép külsejű volt; nevét soha se sikerült megtudnunk. A 16 legény mind válogatott, erős, magas határör vala, teljes fegyverzettel s egyenként 72 öles táltánnyal ellátva. A három kocsi hienzoforma németnek, vagy egy nevezet krobótának látszott.

E csapat legénység 27-én Lepsénybe ért, s itt Kuka Péter nevű szentgyörgyi egységnek találkoztán, ettől azt kérdezték: merre vezet az út Szilafára? A kérdezték egység Szilast gondolván a kérdés alatt, miután Szilafa azon vidéken nem létezik, mutatta nekik az utat, mely Szentgyörgy mellett a pusztákban át Szilasa vezet. S a három kocsi a mutatott irányban eltávozott.

Alig néhány percz múlva Eötvös Lajos Lepsényben találkoztán Kuka Péterrel, ez neki a találkozást elbeszélte, mire amaz haza sietett Szentgyörgyre, a határörök elfogására intőzködéseket tonni.

A szentgyörgyiek azonban ekkorra már hírt vettek annak, hogy a határörök közelben vannak, s mire Eötvös hazarélt, már mintegy tizenöt főlkészült, köztök 7—8-an löfegyverrel, a többiek fegyverrel s vasvillákkal ellátva. Rövid tanakodás után elhatározták, hogy a határöröket lefegyverezni s szükség esetén levérni fogják, hogy Roth és Philippovicsnal az érintkezés meggátoltassék s a küldemény elkozbontassék.

Eötvös Lajos e közben parancsot adott az illetőknek, hogy a harangokat semmi szín alatt félreverné, nehogy a kölesteleki majornál táborozó csapat a vészlármat észrevegye s a kised falunak, mely alig 800 lélekből áll, neki rohanjon s azt fölégsse s lakosait legyilkolja.

A szentgyörgyi 15 egység között, kikre határozottan emlékeztünk, a következők valának: Bóza Sándor lelkész, Kovács János tanító, Gregorich Ferencz jegyző, Matkovich Balás, Fodor László, Pósa József közbirtokosok s egy ismeretlen szerb származásu kovácslegény, ki vándorlásá közben ideiglenesen ott tartózkodott, végre Eötvös Lajos mindnyájan löfegyverrel, továbbá Kemény Péter, Szente Péter s Keresztes János telkes gazdák s még négy vagy öt egység főséggel ellátva.

Ezek mindannyian szintén 3 kocsiá ilve, a határöröknek utána vágattak s egy utfordulónál magas kukoriczaültetvények között ezekkel összecaptak.

Egy részről 17 erős, elszánt, edzett s állig fegyverzett katoná, győzelem vagy halál közt vilasztva, másrésztől 15 polgár, kiknek csak fele volt löfegyverrel fölkészülve, de a kik joguk, ott-

honlétük s feladatuk érzetében szintén a végsőig valának elhatározza.

A kocsik összeütközése pillanatában mind a határörök, mind a szentgyörgyiek legráltak a kocsiról, s pár lépés távolban egymással szemközti rendes hadsort formáltak.

Bóza Sándor lelkész fegyverrel kezében előlépén, a fiatal vezénylő hadnaghoz a következő szavakat intézte:

„Önök foglyaink, tegyék le a fegyvert s életük meg lesz kímélve.”

A hadnagya egy szót sem felelt, fegyverét a lelkészre emelte s löni akart, de a fegyver nem sült el.

Erre tüzet parancsolt a vezényszóra a szemközti álló mindkét sor egyzserre lötte ki fegyverét. A durranásra a szentgyörgyiek közül Gregorich jegyző s a határörök közül a hadnagya és egy legény elesett.

A hadnagyaot az ismeretlen szerb kovácslegény lötte agyon közvetlen közelből s oly eredménytel, hogy a lövés fejét leszakította.

A lövés után a szentgyörgyiek hátra ugráltak s a kocsik és lovak mögött kerestek monodéket, egy ember kivételével, ki az elesett jegyzőt emeltette, ki életveszélyes, de nem halálos sebet kapott s később teljesen kigyógyult.

A határörök, látván a vezénylőt tiszt s egy társuk elesét, megrémültek s a kukoriczába menekülni kezdtek, mert a három kocsi, kikkel jöttek, belevagdálnak a lovakba, a zavar alatt olvágatott, magukkal vivén a podgyaszt és pénzküldeményt. Az összeütközés hevében róluk megfeledkeztek a szentgyörgyiek és soha sem jöttek tudomására, kik és hová valók voltak?

A futó határörök után egypár lövest bocsátva még, noha eredménytelenül, a szentgyörgyiek táncoskora kezdettek. Megállapodtak abban, hogy ha az ellen közül csak egy is megmenekülhet s akár Roth táborának, akár a kölesteleki majornál államaszó seregnek hirt adhat: Szentgyörgy és lakossága el van voszve. E borzasztó kénszerűségben tehát elhatározták a határöröknek utolsó emberig kiirtását.

E tanácskozás alatt a parancs ellenére a faluban félrevertettek a harangok, s a népség általában része kezébe kaphatott ütleggel sietett ki a mezőkre.

A szerencsétlen határörök eleintén a kölesteleki major felé a legrovédőbb utat akarván választani, a falu felé menekültek s csak miután a vészharangot hallották s a kitóduló népet látták, kezdének futni ellenkező irányban.

S most kezdődött egy irtózatoss hajtó vadászat, melynél az egyik fél fegyverében, a másik számában s tulerejében vélté biztosítékát. Mert azon fegyveres egység, kik az első összeütközést eszközölték, csak távoli szemlélői voltak, s így is csak részben a vadászatnak.

A 15 határör folyton összetartott s folyton lövöldözött az üldözök felé. Lövésök azonban nem találtak.

Végre közel egy órai szakadatlan futás után, bágyadni érezvén izmaikat s látván maguk előtt a végtelen rónát, hátuk mögött a vérszomjas üldözök tömeget és sehonnan segélyt nem remélhetvén, megállottak s egy körben, kifelé fordulva arcczal lelérdeltek, maguk mellé helyezvén fegyverüket.

Igy várták be az üldözöket. Ezek közelre jöven, körül állták a szerencsétlen ellenséget s kezdődött köztük egy szomorú párbeszéd.

A határörök imádkoztak s kegyelemért esedezvén, életük árán kérsnek nyilatkoztak magukat és fegyverüket átadni.

Talán sikerült volna is az alku, noha eleintén a szentgyörgyiek föltélen megadást követeltek. De az alkudozás közben egy fiatal, bősüzlent egység egyik határör mellől elrántá a fegyvert s azzal a határört agyon lötte. Erre a még ép határörök villámgyorsan fölragadták fegyverüket s a tömeg közé sorszárt adtak.

A szentgyörgyiek közül Berta János elesett — keze keresztül lett löve. De onnek sikoltására a tömeg ellenállhatlan dühvel rohant a szerencsétlenekre s közülök egy pillanat alatt őt leverett. Ujheli, Hende, Fazekas különös bátorságot s ügyességet fejtek ki.

Most már csak kilenez határör maradt. Ezek futás közben folytán lövöldöztek hátra, de egymástól elmaradozván, egyik a másik után lön a halálnak áldozatul vetve. Legtöbb végképp elfáradva s teljesen kimerülve, önkényt adta meg magát.

Végre csak egy maradt életben. A legbátrabb,

a legerősebb. Minden tárát látta meghalni s ő nem adta meg magát. Midőn már mozdalmi nem volt képes, melé elszurult s lélekzetét alig tudott venni, lefeküdt egy árok partján s bágyadt, elhaló tekintettel folyton lövöldözött, min háddig, míg történye el nem fogott. Ekkor osztozott csak társai sorában.

Lehetetlen s szerencsétlen csapat sorsa fölött az őszinte sajnálkozás érzetét elfojtani, s m jpd nem hajlandók volnánk kegyetlenséggel vadalmi azokat, kik megtámadott tüzhelyük és hazájuk védelmében polgári köteleiséget teljesítettek.

E 17 bator ember nem érdemlé meg a halált, de megérdemlé azon politikát, melynek tán véltén, tán öntudatlan eszközei voltak. S isten és világ előtt azok lelken szárad minden kiontott vér, kik ez átkos politika vaskényszerét a magyar s a horvát testvérmemzet nyakára hozák. Am feleljenek érte!

A holtakat másnap Eötvös Lajos temettetett el, mindegyiket ott, hol elesett. Fegyvereik összeszedetvén, a megyei hatóságának átadtak. Irtaikkal a három kocsi elment, de ha netán náluk maradt s a szentgyörgyiek kezébe került volna is: a harcok befejezte után a vérbíróságok által elrendelt szigorú és kegyetlen, noha eredménytelen vizsgálat alatt bizonyosan megsemmisítettek.

E csapat tehát nem jutathott el Rothhoz. Hasonló sors érte azon két szerencsés is, kik következő napra szeptember 28-án ugyan e czézből a fehérvári postakocsival jöttek.

E két egység a postakocsik mellett jobb és balfélől a bakon ült s mint Lepsénybe érve észrevették, két lövés dörögött el s egyik jobbra, másik balra esett le holtan a kocsiról.

Szeptember 29-én megtörtént a pákozdi csata s október 1-én Jellachich elszökött.

Roth és Philippovics mind ez eseményekről mit sem tudott, meglehetősen lassúsággal s a biztonság teljes érzetével vonultak ezek Fehérvár felé, Jellachich táborát után nem is álmolván, hogy budapesti utójukban bármi akadályra találjanak.

Oktober 4-én Roth Soponyán, Szentgyörgy szomszédságában ütött föl föhad szállását, seregének előcsapatát már előbbre is barangolván.

Roth táborunk maga a soponyai telekésznél, az öreg Fábián Istvánál volt szállva.

Ekkor megindult már Perczel Roth üldözésére, a miről azonban Roth alig lehetett értesülve. 4-én este épen vacsoránál ült Roth, törzsiszetei s a házi garda társaságában, midőn egyszerre az utcán, hol katonái nagy tüzek mellett táboroztak, rémitő robuság, zavaj, káromkodás s jajgatás támad.

A társaság megmerevedett, egyik szárnyszegéd fölugrott s kiment a szobából, majd pár pillanatt múlva lélekszakadva berohanván, üdvözli tábornokát s e három szót ejti ki:

„Kommen die Huszaren!”

Roth kezéből kiesett a kanál. A tiszta égből lecsapó villám nem tett volna nagyobb hatást, mint e három szó: „jönnek a huszárok.”

Természetesen a huszár alatt magyar huszárt értettek. Elméjük nem birta azon hallatlan eseményt fölfogni, hogy Jellachich táborán át hozzájuk magyar katoná érkezsen.

Az eset magyarázata az, hogy Perczel már közelbe jött s az est homályában néhány szemléző huszár áttörvén a horvát sereg őronalán, berontott a főhadiszállás kellő közepébe s az utcán végig nyargalván s pár üldögélő csoportot szétugratván, ismét visszavonult.

Roth rögtön riadót fuvatott s még azon éjjel megkezdte a visszavonulást. Kálozdra nem mert bevonulni, mert a kálozdi országotan néhány bator ember egy hid mellől előtérre lövöldözött, s ezek azt hitték, hogy itt is rondes ellenség van már.

A megfélemltet tábor neki váltott a lángi pusztáknak s 36 óra múlva bekerítve, elfogva s lefegyverezve lett.

Carolus.

A kínaiak pénzrendszere.

Kínáról. Ázsia ez óriás birodalmáról, mely mig részben a civilizáció magas fokára jutott, másrészt csodálatos csökkönyösséggel áll évszázadok, sőt talán ezredék óta ugyanazon mivoltági fokon, — gazdag irodalommal bírnak már Európa mivel nemzetei, s alig lehet a „mennyei birodalom”-nak oly viszonya, mely iránt tájékozást nyernünk nem lehetne egyik-egyik másikkal.

Azonban egyik legérdekesebb tényezőjéről az emberek társas életének: a csereszöszökről, pénzről

eddig meglehetősen szűk ismerettel bírtunk Kínát illetően; az tudva van, hogy ott az ezüst nem mint vert pénz forog, hanem csak suly szerint méretek; de az egész pénzügyesről ez legkevésbé sem ad fogalmat, pedig ez méltó a megismerésre, miután mindennél jobban jellemzi e sok tekintetben előhaladt s mégis másrészt primitív intézményekkel bíró, — eszes, ravasz s e mellett másrészt éhellen népet.

Rochechouart grófnak, Franciaország pekín-i ügyvivőjének érdeme, hogy Kínában mulatása alatt az ottani pénzügyes tanulmány tárgyává tette s részletes ismertetést ad róla.

Kínában nincs az állam által kibocsátott arany vagy ezüst pénz; téves azonban azon vélemény, mintha semmiféle állami csereeszköz nem léteznék. Az állam ad ki egy, minden számításnak alapul szolgáló rézpénzt, mely az egész birodalomban kényszer forgalommal bír; ez egy igen piczi pénzdarab, melyet a bennszülöttek „szapik”-nak neveznek; a szapik közepén át van lyukasztva, zsinórra fűzik ezer darabonként, s egy ily ezer szapik-os kötés neve *tiao*, egy *tiao* értéke mintegy 2 $\frac{1}{2}$ — 3 frank.

A szapik a legkényelmetlenebb s legkevésbé gyakorlati csereeszköz a világon; mint kényszerforgalommal bíró állami csereeszköz bizonyos sulyjal és tartalommal kellene bírnia, hanem a kínai kormány és hivatalnokainak régóta jövedelemforrása e már különben is silány pénz belértékének folytonos csökkentése. A forgalomban mint említettük, ezer darab fűzik egy zsinórra, ezt aztán nem is mérik, jöformán nem is olvasák; nagyobb összegnél az átvevő megelégszik azzal, hogy megolvassa a kötegek számát. Roppant csekély értékű és kicsinyiségű fogva óriás mennyiséget kell hordozni, ha csak kissé több kiadásra kerül valaki, nélkülözni pedig egyáltalán nem lehet, mert a faluban, a nép közt ez az egyedüli csereérték. Ha valaki az ország belsejébe utazik, egész kocsival kénytelen magával vinni szapik-ot, mert ezüstöt csak városokban használhat, utjában pedig p. o. vendéglőben egy-egy éjtelért fizet 5—6000 szapik-ot, s így három-négy napra szükséges legalább 30—40,000 darab.

A mellett, hogy a szegény népek ily nyomorúságos csereeszköze van, ez még a legkevésbé lebb zsarolásokra nyújt alkalmat a mandarinok részére. A rézpénz és az ezüst értékének egymás közti aránya semmi általános és biztosan megállapítható, s miután még hozzá a rézpénz belértéke a kormányhivatalnokok csalásai folytán a legalsó foknál, minden csekély rázkódás teljesen értéktelenné teszi, s ha p. o. valamely tartományban — mint gyakran történni szokott — rablóbanda mutatkozik, a rézpénz egészen becsületlenül lesz, az ezüst elűnik s a mandarinok felhasználják az alkalmat, hogy az adókat azon érzékeny szedjékre be, melyet a birodalom más részében legjobban értekesíthetnek.

A kereskedelem, a városi lakosság természetesen nem veheti hasznát az ily csere eszköznek és ezüsttel helyettesíti. Az ezüst azonban nem lévő állami pénz, csak mint áru forog s értéke természetesen attól függ, mennyi rézzel van keverve. A számítás alapjául szolgáló suly a „lean jizse”, melyet az európaiak „sail”-nak neveznek, s mely egyenlő 3200 szapik értékével, azaz: körülbelül 8—10 frank. Ez arány azonban valóságilag sehol sem létezik, mert majdnem minden városban más-más módosulást szenved ez alpméret, s hol a suly szimulit másként, hol a rézkeverék nagyobb vagy kisebb, szóval az egész tág tért nyit a ravasz-ságnak, a csalási szándéknak, mivel egy darab ezüstrel értéke természetesen a szerint változik, a mint tulajdonosa több-kevesebb rézet vagy ezüstöt tett hozzá.

Csak a ki Kínában él, az tudja valóságilag, mily hallatlan visszaéléseket követnek el a bankárok és pénzváltók az ezüstkereskedésben. Soha sem lehet egy darab ezüstöt azon áron eladni, melyen az illető vette s örülhet, ha csak 10 $\frac{1}{2}$ t veszít a beváltásnál, vagy valamely vásárlásnál. A bankár vagy a sulyt nem találja helyesnek, vagy a belértéket, vagy ha ezekbe nem kapaszkodhatik, helyi agiót kíván, úgy hogy ha valaki Shanghai-ból utra kel az ország belsejébe 100 *tail* ezüsttel (800—1000 frank), egy fillérral sem fog bírni, ha ezüst rudait néhányszor át kellett váltania az utjába eső állomásokon.

Arany nagyon kevés van forgalomban Kínában, de tévedés volna azt hinni, hogy nem volna található. Van arany is a kereskedésben, s csak még nagyobb csalás eszköze. Alapsulya és mértéke szintén a *tail*, s egy *tail* arany egyenlő 18 *tail* ezüsttel, azaz: mintegy 160—180 frank. Így fizeti

a vevő; de a bankártól soha sem kap többet 14 ezüst talnáln, s e szerint majdnem $\frac{1}{4}$ -edét veszti, miért is nem tud lábra kapni mint csereeszköz a közforgalomban.

Ily nyomorult állapotban levén az érc-csereeszköz, a szükség kényszerítette az embereket más módokról gondoskodni, s rá jutottak azon eszközre, melyet az európai népek használnak: a pénzjegyre. Állami papírpénz, vagy olyat, ami bankjegyeknek megfelelő, nincs; hanem megszámlálhatatlan a magán bankárok száma, kik utalványokat bocsátanak ki s ezek pótlják a közforgalomban a pénzt. Ez utalványoknak csupán az illető bankár személyes hitele szolgál alapul, az állam nem avatkozik a dologba, nem szükséges engedélyezés, a kamatláb a felek szabad megegyezésére van bízva, s csak ha egy-egy bankár megbukik, lép közbe a hatóság s bünteti a vétkest kulodálva, bambus ütésekkel, sőt gyakran halállal. Az ily pénzjegyekkel való elbánás igen egyszerű. Bizonyos összeg ezüst átadtván a bankárnak, ez kiállítja róla az utalványt, mely aztán nemcsak magánosok közt forog, hanem még az állami pénztárak által is elfogadjatik, kereskedő pedig soha sem utasítja vissza. A kínai újvétel (febr. 12.) megelőző néhány napon a bankárok boltjai bezártak s ezek elkészítik számláikat, minék vége rendszeren az, hogy a bankárok egy része csőd alá kerül. Ez azonban a bankárok roppant száma s a bukások rendszeren ismétlődése mellett annyira megszokott dolog, hogy senki sem törődik vele, s az újvételben csak egy folyik tovább a dolog.

Pekingben van egy tízdele forma intézet is, melyre a különféle tartományokra szóló utalványokkal kereskednek. Ez sincs alapvető semmiféle állami felügyeletnek, úgy mint a számos kölcsönző intézet sem. Ezekben kölcsönt személyes hitelre nem, hanem csakis zálogra lehet kapni s kamatláb rendszeren 3% havonként.

Oroszhegyi Józsa.

A közelebről oly szomorú körülmények közt elhunyt dr. Oroszhegyi Józsa életéből néhány adatot közölni s emléket ezáltal feljuttatni nem tartom feleslegesnek. — Oroszhegyi, családij nevén Szabó Józsa Erdélyben Belső-Szolnokmegyében született, Dézs környékén, hol atya egy kis birtokot szerzett, miután Oroszhegyről, Udvarhelyszékből oda kiszármazott. Tanulmányait a kolozsvári liceumban kezdte, de 1846 őszén Pestre ment és az orvos növendékek közé iratta magát; főleg azon elhatározással, hogy orvosi tanulmányok mellett irodalommal foglalkozzék. Megismerkedése Petőfivel sajátos volt. Pestre érkezte után pár nappal a „Püszke” kávéházba ment a „fiatal Magyarország” akkori gyűléseire. Egy szikár fiatal ember állt egyik asztalnál s lapot olvasott; Oroszhegyi fölkereste: ha olvasta a lapot, adja azt neki; a fiatal ember nyersen mondta, hogy várjon. Végre mikor elolvasta, az asztal alá lökte le. „En is ott találtam — mondta — s ön is felveheti!” — E fiatal ember Petőfi volt, kinek Oroszhegyi egy nap mulva lón bemutatva — kivel aztán jó barátok lettek. Midőn Oroszhegyi hónapok mulva fölemleltette e történetet, Petőfi így felelt: „Ki nem állhattam a pófadat.” — Oroszhegyi nyughatatlan és változó természetű miatt nem tudott kitűnni az irodalomban, mert mindent összevissza írt rendszeren nélkül, s mindenre erőltette tehetségét. Rendszeresebb volt a népies szónoklásban, s nagy örömet lelte benne, ha kávéházi vagy korcsmai ismeretlen embereknek, iparosoknak, nagyhangon beszélhetett a székelyekről, Erdélyről, az egyenlőségről, szabadságról s a kor divatos eszméiről.

A márciusi napokban a legszélsőbb emberekhez tartozott. A négyvilágban nagy szerepet képezte vinni s 1848 vége felé guerrilla-csapatot alakítva, annak kapitányává neveztetett ki. Egy pár szerezcsés csepetájára volt a felvidéken, melyekről kissé nagyított tudósításokat hoztak a lapok; az év végéig örnagygy neveztetett ki, s magát a guerrillák vezérének hívatta. A teli hádjárat alatt történt azonban, hogy bizonyos faluban érkezve, magát az egyetlen ury lakba akarta beszélni — mely azonban már el volt foglalva — és pedig Guyon által, kit ő nem ismert. A guerrillavezér magának követelte a szép szállást. Guyon azonban, ki épen a konyhán sürgölődött, párbajt ajánlva a kérdés eldöntésére, a tűzbe jött Oroszhegyi kardját egy fakanállal ütötte ki kezéből. E siralmas eset nagy esorbát ütött a hős guerrilla hadi hírné; különben is a hádjárat rendszeres alakot öltvén, ismét Pestre jött s itt

irogatott a lapokba, nyár folytán újra hadiszolgálatba lépett és ott volt Szegeden, Aradon. Világosról Erdélybe menekült, hol 1851-ig rejtőzött; sőt álnév alatt államhivatalt is viselt — de felfedezték és Pestre hurcolták, hol már in contumaciam el volt ítélve. — Pöre újra felvettéven 10 évre ítelték és Josefstadtra küldötték.

Josefstadtba sokat olvasott és írt, itt dolgozta ki *Szerves* (vagy szerinte *Szerényi*) *vegytandit*, tanulmányozta a magnetizmust, homeopathiát, az ód-tant; regényeket, beszéleket írogatott. Néha beleunt az írásba és akkor hetekig fűzött 20—30 embernek, gondolkodott, hogy új ruházatot találjon fel, mely közepeten járjon a francia és arab divat között és mindenestre csak egy darabból álljon. Szenvédelyes vitaköz volt. Jó kedélyét soha el nem vesztette, nagy reményei, és sok terve voltak mindig s a fogolytársak legnagyobb részével jó barátságban élt. 1856. tavaszán kegyelmet kapva Pestre jött, s egy év alatt letette az orvosi szigorlatot — egy pár könyvet írt és a lapokba dolgozott. Azután Nagy-Váradra ment s itt egy kedves, szép leánykát vett feleségül.

Kolozsvárt akart orvosi gyakorlatot kezdeni, — de nyughatatlan természetű így nem hagyta békében, s Bukarestbe költözött, hol neje nemskára meghalt. Innen Galacra költözött, és török államszolgálatba lépett s abban maradt 1868-ig. Kisásziában, Cyprus szigetén s a török birodalom más vidékein mint katonai orvos sok tapasztalatot gyűjtött s legbecesebb irodalmi dolgozatai az ezen vidékekről küldött, sok tekintetben érdekes levelek. Már azon volt, hogy megtakarított vagyonkájával haza térjen, midőn az említett évben szélhűdés érte s mindenből kifosztva, nyomorékton tért haza. De sem Kolozsvár tiszta leve, sem Pest lanyhább égalja, sem az orvosi mesterség ki nem gyógyíthaták, s végre mult hó 20-án sokat hányatott életének végéhez jutott s örök mozáztal kezdő egyénisége állandó nyugalomra szállt! Béke lebegjen hamvai felett! *Egy régi bajtárs.*

Egyveleg.

** (A *trichineknél*) legjobb ellenségeiül a magyar gazdaszónok bizonyultak be. Ez apró, de néhány év óta már oly félelmes rémei nyugat Európának a kínai sertésekkel jöttek be először Angliába, melyeknek eredeti hazájában, Chinában már régi idők óta ismerve vannak az elői férgek. Angliából majd Német- és Franciaországba terjedtek el, s valóban ez országokban tömérdek pusztítást okoztak, mivel az e népeknek szokásos könyved főzémód csak kedvezett terjedésüknek. Hazánkban azonban, mint tudjuk, a folytonos érintkezés dacára a nyugati tartományokkal, mind-egyik meg előfordult néhány trichin-nyavalya, — s e szerencsének oka, elismert tekintélyek nyilatkozata szerint, az, mert a magyar gazdaszónok szeretik jól átfőzni s jól kisűtini a húst, a miáltal e férgek, — ha jelen volnának is — eldöglenek. Azért csak tartuk meg a konyhában a régi jó szokást.

** (Bál a *téboldyában*.) A farsang utolsó napjaiban a budai lipótmezei téboldyában is volt tánczvigalom, melyre kívülről is sok vendég jelent meg; az örültek közül mindössze 35 nő és 40 férfi vett részt benne.

Egy-egy feltűnően halvány arcz, beesett szem emlékeztetett csak a hely szomorúságára, a hol most vig polkák zenéje harsant fel, különben — s ez kétségkívül e bál legjellemzőbb oldala — a betegek és egészségesekek alig voltak megkülönböztethetők. A czukrázásban villogó szemű férfú állt, ki nyájás arczal kínálta a vendégeknek az édességet. Egy-egy azt kérdezte, hogy jó-e a fánk? A czukrás: udvariasan meghajta magát, már hogy ne volna jó, hisz ő csinálta és ő a gróf *Beust*. Napoleon császár volt az egyik rendező. Érezes hangjával hatalmas kommandírozott, ha egy kissé óvatosságot a dolgot a colonne-tánczban azt hívé, hogy nem az intézet termében, hanem Solferínónál van, ez könnyen megbecsülhető, s egyéb tánczvizsgálomnál, egyéb rendezőknél is az ilyesmi meg szokott történni. Legtöbb volt, a ki magát honvédeknek, különösen honvédtisztnek képzelé.

— (Temesmegye népszerűsége.) A lefolyt népszámlálás szerint az egész megyében (Temesvár és Versecz városok kivételével) van 152,227 férfi és 151,705 nő, összesen tehát 303,932. Ebből esik Lippára 6841, Uj-Aradra 5094, Csákvárra 4593, Rékasra 3705, Buziásra 2605, Detára 2834, Vingára 4677, Gyarmathára 5138 lélek.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 10-ik számához 1870. márcz. 6.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (Erdő (Harrach) Béla) cikkére a török színezetről, mely lapunk mai számában van befűzve, különösen felhívjuk olvasóink figyelmét. A szerző két évig tartózkodott részint Konstantinápolyban, részint Bolgárországban és saját észleletei után ír, oly tárgyról, mely nemcsak nálunk, de a nyugati irodalmakban is alig volt még érintve. Fiatal hazánkfiának ígretét bírjuk, hogy a bolgárországi viszonyokról is fog közleményeket adni lapunkban.

— (A *székelyföld leírása*.) B. Orbán Balázs e nagybecsű, adatokban gazdag monografiájából most jelent meg a negyedik kötet, mely Maros-Szék leírását tartalmazza, történelmi, régiségtani, természetrajzi és népmeszei szempontból. E kötet is, mint a többiek, nagy nyegyedében, tömött nyomtatással, 4 önálló s 57 s szövegbe nyomott érdekes képpel jelent meg. A kötethez van mellékelve a még hátralevő ötödik (s utolsó) kötet előzetési felhívása, mely az ötödik székely széklet Aranyost, s hozzá csatolva Torockó és Torda vidékét fogja ismertetni: előfizetési ára 2 frt 50 kr. Ohajtjuk, hogy most, midőn e becses mű már befejezéséhez közel, s elmondhatni róla, hogy a várakozásnak teljesen megfelelt, az addiginél nagyobb mértékben öbredjen föl iránta a közönség részvéte.

— (A *ember tragédiája*.) című drámai költemény, a korán elhunyt Madach Imre halhatatlan műve, harmadik kiadásban jelent meg az Athenaeum kiadásában, igen díszes kiállítás s csinos alakú 16-od rétbén. Ára 1 frt 40 kr. Ajánlanunk föléleg.

— (A *parlament Debr. czenben 1849*.) című alatt közli Pap Dénes, az 1848-ki pesti nemzetgyűlés gondos kiadója, az 1849 első felében Debr. czenben ülésezett s örök emlékezetes forradalmi országgyűlés tárgyalásainak naplóját. E napló az akkori hivatalos Közlöny nyomán kellő részletességgel terjeszkedik minden alsó- és felsőházi ülése, s nevezetesen tárgyalásokat és beszédeket egész terjedelemben, a többi ből kivonatosan adja. A Közlönyből s általában az akkori idő hírlapjaiból alig maradt fenn itt-ott elrejtve, duggatva, egy-két teljes példány. Pap Dénes könyve annál fogva valódi hiányt pótol s a legérdekesebb adalékok egyike a forradalmi korszak történetéhez. A két kötet összesen 530 lapra terjed, nagy 8-ad rétbén s tömött nyomással. Lipesében Köhler K. A. kiadásában jelent meg, s teljes mű ára 4 ft.

— (Uj *regény*.) Bornemiza Bertalantól, ki néhány éve „Az életből” címmel egy kötet novellát adott ki, újabb egy kis regény, vagy hosszabb elbeszélés jelent meg. Címe: „Késő szerelem.” Tárja a „társaság” életéből van merítve, egy forrágu hölgy sorsát beszélve el, kinek szíve fejlesztését elhanyagolták nevelői. Bár a mese szövése nem egészen érdektelen, de nem is áll mindenütt a valóságosság szízlár talaján. Alakjai nem igen tanusoknál oly tehetségről, mely az egyéni vonásokat meg tudná figyelni az emberekben s legelőnyösebb tulajdona szerzőnek kétségkívül az eléggé ügyes, folyamatos elbeszélői módor. A könyv csinosan van kiállítva és ára 1 ft.

— (A *bolgóg zsidó magyarul*.) Sue Jenőnek, a híres francia regényírónak a negyvenes években világszerte oly roppant feltűnést okozott nagy regénye, melyből akkor, gyarló fordításban magyarul is jelent meg két vagy három kötet, de befűzetenlül maradt, most Szabó Antal és Pleskott Henrik által fordítva jelenik meg Lipesében, Köhlernél. Eddig ebből is csak két kötetet vettünk. Bár e nevezetes regényt újabbak már kinyomták a közönség és olvasók emlékéből, ohajtjuk, hogy a fordítás ezutal teljesen megjelenjen, mert oly mű az mindenesetre, melyet a magyar irodalomnak is birni érdemes. Az egyes kötetek ára 80 kr.

— (A *magyar mérnök-egylet közlönye*.) melyet egy hattagu szakbizottmány közreműködése mellett Ambrozovits Béla szerkeszt — folyó évi folyamán (a vállalat IV-ik kötetének) I. füzetét megjelenít következő tartalommal: A magyar mérnök-egylet tagjaihoz. A szerkesztőtől. A vasútlépek bevétele és becsavarási. *Videky László*-tól. Hogyan kellene az építészeti pályázatokat rendezni? *Hencz Antaltól*. Szemle a magyarországi

és Magyarországot közelebről érdeklő vállalatok körében. A folyó sodra alatt lévő viz mélysége és ágyának helyzetrajzi alakja közötti összefüggés. Jegyzetek az amerikai vaspályákról. Könyvismeretek. *Vogyesek*.

— (Az „Erdészeti Lapok.”) melyet Wagner és Diváld jeles szakírók szerkesztenek, s mely az országos erdőzeti egylet közlönye, kilenczodik évfolyamának 2-ik füzeté elhagyta a sajtót. Tartalma: Nézetek a juhlegelőről az erdőben. A puszták erdeje. Törvényjavaslat a tizedes mérték-rendszeréről. Erdőtörvény. Legtűnteti észleletek Selmezen.

— (A „Természettudományi Közöny”) 12-dik füzet — a nyomdai zavarok miatt — rendszer időre, márczius 1-én nem jelenhetvén meg: április 1-én hat ívből álló kettősfűzet fog megjelenni. Pest, 1870. febr. 28-án. *Szily Kálmán*, a „Természettudományi Közöny” szerkesztője.

Közintézetek, egyletek.

** (Magyar tud. akadémiá.) Febr. 28-án a természettudományi osztály tartott ülést, *Stoczek József* elnöke alatt. *Szabó József* olvasá föl *Olaszországban tett utjának földtani eredményeit*. E felolvasást összes ülés követé, melyben bejelenték, hogy Vesely Károly marosvásárhelyi plebanus Kszinczynek 8. Révaynak pedig egy eredeti levelét küldé be. A nyelvészeti bizottság sürgeté a Barna Nándor által fordított „Kalevala” finn eposz kiadását. A jövő héten szintén Barna Nándor fog felolvasást tartani. „A finn kultészet szelleméről.”

** (Nemzeti színházi tanoda.) A színházi konzervatoriumban az idei vizsgálatok rendje a következő: Elméleti vizsgálatok tartatnak márcz. 3, 4, 5, 8 és 9-én. *Gyakorlati vizsgálatok*: márczius 13-án énekelőadások és „Egy ur és egy asszonyosság” vígjáték; márczius 16-án töredékek a „Faust”, „Romeo és Julia” és „A szigetvári vértanúk”-ból; márczius 20-án: „Mivoltosság és természet” vígjáték és énekelőadások. Az elméleti vizsgálatok az intézet helyiségében d. u. 2, a gyakorlatiak a nemzeti színházban d. u. 1 órákor kezdődnek. Az utóbbiakra jegyek válthatók a nomz. színház pénztáránál.

** (Gyulai Pál) lemondván a színésztanoda elméleti tanszékéről, az 1000 ftt évi fizetéssel járó tanári szék betöltésére pályázatot nyitottat.

Egyház és iskola.

** (A vallásszabadságról szóló törvényjavaslat) már megnyerte a Felsőgyűlés helybenhagyását s a miniszterium rövid időn a képviselőház elé terjesztendő.

** (A törvényességi orvostant.) mint egyelőre nem kötelezett tantárgyat, jövőre mindenik jogakadémiánál elő fogják adni.

** (Kassán az összes hírfelkészítő néptanítók) közt egylet van alakuló felben, czi: „Kassai tanító egylet.” Egyik feladatúll tüzzi ki azt is, hogy a felső magyarországi megyék minden nemzetiségű tanítóit egyesítvén, azok tagjait nyelven és szellemben magyarrá képezzvén, — „Felső magyarországi tanító egylet”-té alakulhasson.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (A tizedes mérték- és sulyrendszer) behozatala ellen eddig ezen nézetű forgott fűn, hogy a magyar kormány nem tudta magát elhatározni, hogy a vámföntot és vámmászát is be foglalja-e a rendszerbe, vagy azt a maga eredeti tisztaságában terjeszse az országgyűlés elé. Miután azonban a kereskedelmi kamarák többsége a méterrendszernek valóztalan elfogadása mellett nyilatkozott, most a minisztortanács is ezen véleményt sajtájává tette, s így az új rendszernek behozatalára vonatkozó törvényjavaslat bemutatását legközelebb várhatjuk.

** (Mennyi vadlust termelhet hazánk egy évben?) — E kérdést veti fel a „Vadás és Vörse nyilapok”, s egy nagy rovatot kimutatási mintát küldött szét Magyarország összes birtokosai, vadászai és erdőseizeihez, melybe az 1869—70-diki vadászidény alatt hazánk mindkét részében elejtett vad mennyisége, területek és uradalmanként

bejegyzendő lenne. Kivánatos — mondja a szerkesztőség, — hogy a külföld példájára mi is birtunk ily évenkénti kimutatásokkal, mi nemcsak a vadászkezelőkre nézve birna nagy érdekességgel, de tekintve a tatal jól kezelt vadasterekre, hol vad-árúsításból évenként 10—12,000 frnyi hasznót huz az uradalom, továbbá a kis Csehországra, mely évenként millió értékű menő vadlust termel és árusít el: hazánk termelési statisztikáját is egy új rovatval gazdagítaná, s az erdő-gazdaságunkban eddig csak luxusként üztöt vadtenyésztésnek — s okszerű kezelés által nevezetes jövedelmi ágá emelhetésére — öbrestő befolyást gyakorolhatna.

** (Iparunk emelkedéséről) azon szabadalmak is tanusoknál, melyeket miniszteriumunk hasznos találmányokra adni szokott. 1867-ben csak 8 szabadalom adatott, 1868-ban már 65 és 1869-ben 82 szabadalmat adott a földmívelés és keresk. miniszterium.

Mi újság!

— (Tóth József) a nemzeti színház tagja s egyik legkitűnőbb színművésznök márczius 1-jén hajnalban meghalt. A vesztéség, melyet színházunk e gyászcsapat által szenvedett, pótolhatlan, legalább ez idő szerint. Tóth már másfél év óta szenvedett súlyos és gyógyíthatatlan torok-bajban, s helye és szerepköre betöltetlen állott s állandó valószínűleg még soká. Pedig széles és fontos szerepkört töltött be. A drámai és tragédiai intrikusok és gonoszoknál kívül, minők Jágo, Biberach, XI. Lajos, számos genre-akalakban volt felülmúlhatlan. Vígjátéki szerepei közül különösen remekelt Mollière fősvényében. Értelmes, gondolkodó s tanulmánygazdag művész volt, ki a nagy szellemek műveinek mélyére hatolt s Shakespeare és Mollière boráblól ivott. Betegségét is buzgalma fejleszté oly korán, oly nagygyra s veszélyessé; mert nagy és fáradszó színpadi szerepei mellett még Egressy G. tanári szerepét is tölté be a színi képezésben. Mióta baja a színpadról lezoritotta, mind kevésbé s kevésbé táplálkozunk a reménnyel, hogy egészsége még valaha helyre állhat s őt viszont láthatjuk szerepében. E reménynek most már örökre vége van s a színművészet muzsája gyászolva áll fölőtte — kivel színpadunk gyérülő jelölje közül ismét egy lépett le a sírba. — Arczképét s életrajzát a „Vasárnapi Ujság”, 1862. évi 42. számban közölte. — Temetése márczius 3-án délután ment végre, nagyszámú tisztelő, pályatársai s barátai jelenlétében. — Béke poraira!

** (A képviselőház) csütörtöki ülésében befűzte a vallás és közoktatási miniszterium költségvetésének tárgyalását s az igazságügy miniszterium költségvetését fogott.

** (Pisnei kormányzó) gr. Zichy József fog kinevezetvni. Két első tanácsosa Valencsics osztálytanácsos és Catinelli Hector, az angolbank titkára lesz.

** (Nem egyszerű) említettük már, hogy az idei farsang mily szépen jövedelmezett jótékony célokra. Ujabb adatok: a honvéd-rokkantak menháza javára rendezott álarczos bál Pesten 3300 fttot jövedelmezett, mely összeg takarékpénztárba tétetett le, — az Aradon Nagy Sándor alispán által rendezett táncz-estély 2065 ftt 66 krnyi tiszta jövedelmet hozott, mely fele részben a honvéd-menház s fele a Batthyány szobor közt osztatik meg, — egy Vingán rendezett bál 1000 fttot jövedelmezett a honvéd-menház javára.

** (Farsang utolsó napjaiban) csak Budán több mint 40 esküvőt hirdettek ki.

** (Szigligeti.) A hivatalos lap írja: Szathmári József Eduárd író és színházi tag sajtát, továbbá Mária, Anna, Jolán, Aranka, József, Franciszka és Mór nevű gyermekei vezetéknévüknek „Szigligeti”-re kért átváltoztatása belügyminiszteri rendelettel megengedtetett. A „Szökött katoná” rója most már tehát a hatóság engedélyével is Szigligetnek nevezheti magát.

** (Balázsnak Bográny Váma) szerződésese felett vitatkozni a hírlapok. A „Föv. L.” szerint 5000 ft évdíjt ajánlott neki a nemz. színházi igazgatóság, de nem fogadta el; a „B. P. K.” szerint annyit kíván, a mennyit Pauline kap. Az utóbbi lap összehasonlítja a két énekesnőt, s úgy találja, hogy „Balázsné asszonyunk erős és terjedelmes hangja, szép iskolája van. de Pauline három

olyan előnyvel bír felette, mely a primadonna-ságot határozottan ennek részére dönti el: alak, játék, érzés s bensőség az éneklésben.

(A budavári színházért) eddig Latabár, Miklóssy és Fehérvári szinzigazgatók folyamodtak a budai tanácshoz.

(A kolozsvári színház bizottsága) a sétatéren egy nyári színházat szándékozik építtetni.

(A pozsonyi botrány-pör) gr. Apraxin Julia és anyja közt véget ért, a felek kölcsönös kiegyezése folytán.

(A „Hon” írja) hogy az ország husz különböző részéből érkeztek orthodox izraelita küldöttségek tisztelegni Jókai Mórál, közelebbi országgyűlési beszédért.

(A kaszárnyákban) egészségi szempontból, fürdők s zuhanyok fognak felállítani.

(A nagyváradi takarékpénztár pénztárnoka) Parola Ferenc, ki minap szíven lötte magát, összes jelentékeny vagyonát jótékony közintézeteknek hagyta végrendeletileg.

(A munkások várnak) honvéd-laktanyává leendő átalakításáról szóló hírek tévesek voltak, s a nevezett vár ezennel is fogyni kezdett.

(A tölvi népközlések) kik Pesten oly hosszú ideig, s nagy tetszés közt szerepeltek, Nagyvárad, Debreczen, Kassa, Miskolcz és Vácra készülnek a jövő hónapban.

(Tanulók strikeja.) Párisban a St.-Louis gymnasium növendékei mintegy 160-an odahagyták az iskolát, mivel a házasbályokat igen szigorúknak találták.

(A francia belügyminiszter) Chevandier de Valdrôme a császárságnan 18 év óta főnálló „fekete kabinetet”, mely tudalóvölge a gyanusaknak látszó levelek fölbitásával foglalkozott — fölözlatla.

(Szárdínia szigetén) nemrégiben oly nagy hó esett, hogy e különös esemény miatt a mezőn legelő 1000 juh megfagyott.

(Londonban) jelenleg 1 font marhahús 1 frank 60 centimesbe kerül; a mostani agioval pénzünk szerint 80 kr.

(Régiségek.) Velencei érmet találtak Nagy-Szölösön (Ugoasam.) egy templomkörülhatások, mely a m.-szigeti kollegium muzeumába került.

(A budai házak) napról-napra keresettebbek. Legközelebb is husz ház oly áron kelt el, minőre tulajdonosaik pár év előtt még gondolni sem mertek volna.

(Argumentum ad hominem.) A nagyszabéni csizmadia ezéhenk szemére vetették, hogy soha sem adják szavazataikat román emberre.

(Névváltoztatások.) Honecz Nándor pesti lakos „Kálnai-ira, Eckmayer Sándor nyitrai lakos „Szögleti-ire, Styanyiczky Lajos mádi lakos „Selmezi-ire változtatta nevét.

(A házszámok) éji világitására törekszenek Párisban. Eleinte gúzlággal világított transparentet próbáltak: ez nagyon célszerű is volt, de egyszersmind nagyon költséges.

(A házszámok) éji világitására törekszenek Párisban. Eleinte gúzlággal világított transparentet próbáltak: ez nagyon célszerű is volt, de egyszersmind nagyon költséges.

(A házszámok) éji világitására törekszenek Párisban. Eleinte gúzlággal világított transparentet próbáltak: ez nagyon célszerű is volt, de egyszersmind nagyon költséges.

nyen megtalálhatni majd két lámpaszám között a hiányzó házszámokat.

(Nagy család.) Angliában a northumberlandi grófság egyik kisebb városában egy ember él, kinek 38 gyermeke van.

(Különcsködés.) Nagy Kanizsáról írják: Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

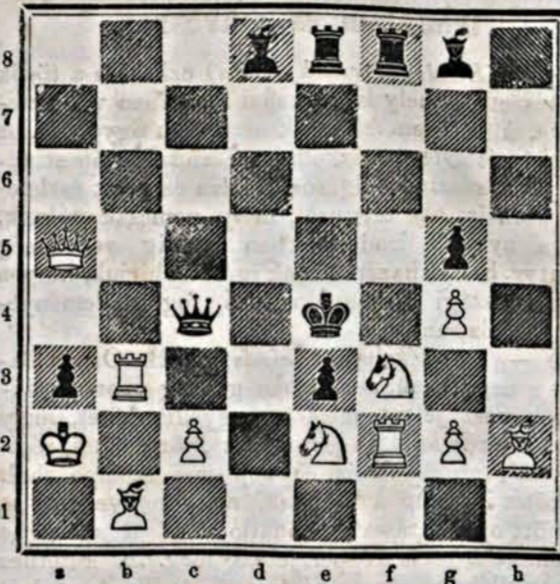
(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

(Egy nagykanizsai lakos a napokban egyik itoni asztalosnál megjelent s meghagyta, hogy bizonyos idő alatt egy koporsót készítsen, kívülről írja rá nevét s ezt: „meghalt 1870. márczius 18-án élete 46-ik évében”; kész fizetőnek ígérkezett.

SAKKJÁTÉK.

536-ik sz. f. — Loyd Samutól. (New-Yorkban.) (Amerikai „sakk-dió”) Sötét.

Világos indul s a 2-dik lépésére mattot mond.

Az 531-ik számú feladvány megfejtése.

(König A-tól Prágában.)

Világos. Sötét. 1. Bd7-a7... Fd4-a7; 2. Fe4-e6... f7-e6; 3. He5-c3... Ka4-a5; 4. Hd2-c4 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Miskolczon: Czente József. — Jászkiebren: Galambos István és László. — A pesti sakk-kör.

Előfizetési felhívás

A VASÁRNAPI UJSÁG

Politikai Ujdonságok-ra

márczius 1-től kezdve.

A f. évi január s februárhavi számok elfogyván, márczius 1-től kezdve új előfizetési nyitattik a következő feltételek alatt:

A Vasárnapi Ujság és P. Ujdonságok együtt:

Három óra (márczius—május) ... 2 ft. 50 kr. Négy óra (márczius—június) ... 3 „ 40 „ Hat óra (márczius—auguszt.) ... 5 „ 20 „

A Vasárnapi Ujság külön:

Három óra (márczius—május) ... 1 ft. 50 kr. Négy óra (márczius—június) ... 2 „ 20 „ Hat óra (márczius—auguszt.) ... 3 „ 20 „

A Politikai Ujdonságok külön:

Három óra (márczius—május) ... 1 ft. 25 kr. Négy óra (márczius—június) ... 1 „ 70 „ Hat óra (márczius—auguszt.) ... 2 „ 50 „

Heckenast Gusztáv.

hírlap kiadó-hivatala Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.

Melléklet: Előfizetési felhívás „A papák bűnei” ezimű könyvre.

TARTALOM.

Herzen Sándor (arckép). — Csak ő róla... — Török színészet II. — Az üvegkészítés (négy képpel). — A walesi bárdok hazája (képpel). — Új adat Jellachich betörésének történetéhez. — A kínaiak pénzrendszere. — Országhelyi Józsa. — Egyveleg. — Tarhaz: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mandanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felölts szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Kollarits József és fia „YPSILANTHOZ” címzett legelső vászonruha gyári raktárban váczi-utczában Pesten, mindennemű kész fehérműek férfiak, hölgyek és gyermekek számára.

Férfi-ingek, rumburgi, hollandi vagy irlandi vászomból 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft., 6 ft. 50 kr., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft. Balling ferflak számára 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft. Himezzetek 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft. egész 20 ftig. Színes ferflakok 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft. Férfi-ingek fehé madapolanból 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft. Férfi-gatyák vászomból, magyar, főmagyar vagy francia szabásban 1 ft. 75 kr., 2 ft., 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr. Férfi-kraglik, kélzók, nyakkötők, kapezák és mindennemű vászon- és battiszt-zsebkendők. Női ingek vászomból egyszerűen 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 5 ft. himzették 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., jobban himzették 6 ft., 7 ft., 8 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., a legújabb francia divat szerint 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft. Női haló-corsek 1 ft. 85 kr., 2 ft. 2 ft. 25 kr., 2 ft. 50 kr., 2 ft. 75 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr., 5 ft., 6 ft., egész 12 ftig. Női vall-fűzők francia alakban 1 ft. 50 kr., 2 ft., 2 ft. 50 kr., 3 ft., 3 ft. 50 kr., 4 ft., 4 ft. 50 kr. Női alszoknyák és nadrágok perkaillból, chiffonból, schürli és piqnetbarchet, éjjeli és negligé-főkötők, kapezák czermből, pamut, gyapot és mindennemű vászon- és battiszt-zsebkendők. Fü ingek vászomból, madapolanból és színesek is a legjutányosabb áron, ugyszintén gatyák és kapezák. Leánya-íngek kivarrva vagy egyszerűen, corsettek, nadrágok és kapezák. A legnagyobb választékban bellel alsó-ínges és nadrágok urak és hölgyek számára, ugyszintén mindennemű téli szükségletek, legújabb flanel-ínges és shawlok. Továbbá ajánljuk nagy raktárunkat, rumburgi, hollandi s irlandi vászomból, darabját 25, 27, 28, 30, 32, 35, 38, 40, 50, 60 egész 120 ftig. Creas-vászon 12 ft., 12 ft. 50 kr., 13 ft., 14 ft., 15 ft., 16 ft., 17 ft., 18 ft., 20 ft. egész 25 forintig. Török-kendő-kendők tucatzátját 5 ft. 80 kr., 6 ft. 90 kr., 7 ft. 50 kr., 9 ft. 50 kr., 10 ft., 12 ft., egész 20 ftig. Asztalkendő tucatzátját 5 ft., 5 ft. 50 kr., 6 ft. egész 12 ftig. Színes canafas ágyműveknek 9 ft., 10 ft., 11 ft., 12 ft., 13 ft. egész 16 ftig. Asztalkendő és kényteltek damasztból 6, 12, 18 és 23 személy számára. Függenyök a legnagyobb választékban 4 ft., 5 ft., 6 ft., 7 ft., 8 ft., 9 ft., 10 ft., 12 ft., 14 ft., 15 ft. párja. Asztal- és agyterítők, kávé-abroszok és szerviettek. Menyasszonyi-hozomány-kiállítások 200 frttól 2000 forintig, kész fehérműekben és vászonáruban a legnagyobb választékban kaphatók. Kimerítő árjegyzékeket kívántra bérmentesen megküldjük. Levelelbeli megkérésekre még az nap, melyen megkapjuk, expedialjuk, és esomagolási díjt nem számítunk.

Fűszerkereskedés megnyitás.

Van szerencsém ezennel a t. cz. közönségnek tudomására hozni, miszerint a B. és J. czég alatti fűszerkereskedést átvettem, melyet egyáltalában friss árukkal ellátván, ezennel is főfeladatommak tekintendem, a t. cz. közönség becses bizalmát jó, olcsó és pontos kiszolgáltatás által kiérdemelni. Ennek következtében ajánlani

5 font jőféle s tisztaltészű kávé csak 2 ft. 80 kr.

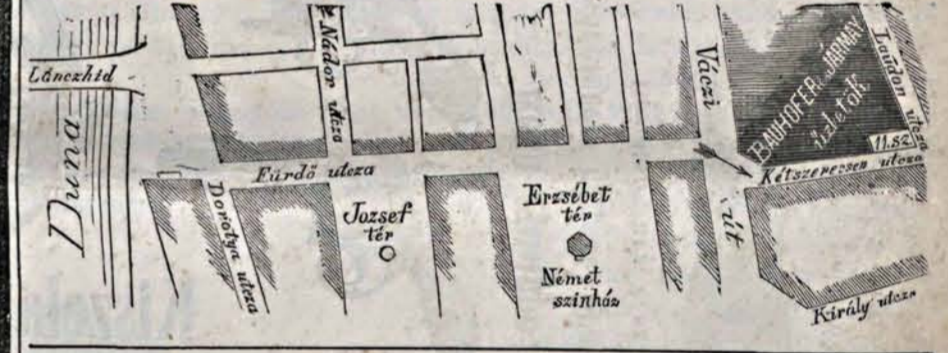
3 ft. 40 kr. Plant-Clylon-kávé . . . 4 ft. 20 kr. Arany-Java-kávé . . . 3 „ 80 „ Cuba-kávé egész finom 4 „ 40 „ Laguayra-kávé . . . 4 „ — „ Gyöngy-kávé egész fin. 4 „ 50 „

Czukor, brasillai-rhum egy pint 1ft., legfinomabb jamaikai-rhum, Pecco-virág- és Souchong-thea, sardinák, mustár és sajt-féllek a legjutányosb áron kaphatók Pesten,

Jármay Arminál (ezelőtt Bauhofer és Jármay.) a két szerzesen- s Laudon-utca szögletén, 11-dik szám alatt.

Vidéki megrendelések a pénzüsszeg beküldése vagy utánvét mellett a leggyorsabban eszközölteknék. 717 (11-12)

A t. cz. vidéki közönségnek! Üzletem könnyebb feltalálása tekintetéből szolgáljon tájékozásul az itt lenyomott tájrajz, mely a lánézhidtól veszi kiindulási pontját!

LIEBIG-féle HUSKIVONAT FRAY-BENTOS-ból (Dél-Amerika.)

LIEBIG-féle HUSKIVONAT-TÁRSULAT LONDONBAN.

Nagy megtakarítás háztartásra nézve. Azonnali előállításra erőteljes huslevesnek, mely az árak egy harmadával olcsóbbá kerül, mint a friss marhahúsból főzött. — Elkészítése s megjavitása mindennemű levelek, mártalék s főzelékekhez stb.

Jutalmazva két aranyéremmel, Páris 1867; Havre 1868. A nagy becsületdiploma — mint legnagyobb kitüntetés — Amsterdam 1869.

Kisebb részletekbeni árak a magyar-osztrák birodalomra nézve: 1 angol font tégely 1/2 angol font tég. 1/4 angol font tég. 1/8 angol font tég. 5 frt. 80 kr., 3 frt., 1 frt. 70 kr., 92 kr.

Csak azon esetben valódi, hogy Liebig-ha minden tégely az itt oldalt látható aláírással van ellátva.

Kapható: az ország minden előkelő kereskedés s gyógyszerárterében. Nagybani raktár a társulat levelező tagjánál: THALLMAYER A. és társánál Pesten, s Bécsben: KLOGER és fia s VOIGT JOZSEF és társánál. 742 (2-22)

Gyümölcs-fák

nemesített fajokban, valamint többféle egyéb növények néhai Klauzál Gábor kis-tétényi kertjénys áron megrendelhetők Pesten: három korona-utca, 4-ik szám alatt Liedemann J. S. F. nagykereskedő; Kassán: Zähr és Szakmáry; Miskolczon: Spuller Ferenc; Debreczenben: Possert János uraknál, és e kert alulirt intézőjénél Budán: halászváros 77-ik szám alatt. 755 (2-3) Bérmentes felszólításra a katalogus azonnal megküldetik. Dr. Kovács János.

Table with columns for Hónapi-és hetinap, Katholikuss és protestans naptar, Görög-orosz naptar, Izraeliták naptara, N a p (hossza, kél, nyug.), Hold (hossza, kél, nyug.). Rows include dates from 6 Vasár to 12 Szom.

Egri szőlővesszők.

100 darab gyökeres kék fajú 1 ft. 20 kr. Sima 100-a 40 kr. 100 darab gyökeres fehér 1 ft. 50 kr. Sima 100-a 50 kr. 100 darab lugos fajú 2 ft. Miután e nedves tél a jövő tavaszi ültetvényekre igen jó befolyással bírand, ajánlom e válfajokat szőlők telepítésére. Megrendeléseket kérem vagy egyenesen hozzám, vagy Liedemann J. S. Frigyes pesti nagykereskedő urhoz czimezni, ki is pontos és szabatos kiszolgáltatásért kezeskedem. Eger, fűzes-abonyi vasuti állomás febr. 24. 1870. Sir Antal, hortermesztő. 744 (2-3)

